БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

БУРЯТ-МОНГОЛОЙ ҮНЭН

ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой Обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй ба ВКП(б)-гэй Улан-Удын Горкомой орган.

№ 160 (5052)
Пятница
Августын
9
1946 он

Сэн 20 мүнгэн

Манай Советскэ гүрэнэй политическэ тулгууринь болохо ажалшадай депутадуудай Соведүүд болбол табанжэлэй түсэбэй түлөө тэмсэлдэ айхабтар ехэ үүргэнүүдые дүүргэхэ байна.

Нютагуудтахи Соведүүдэй эмхидхэхы үүргэнүүдые эрид дээшэлүүлхэ

Ажалшадай депутадуудай сельскэ, сомонуудай ба поселогуудай Соведүүдэй түрүүлэгшэнэрэй республиканска зүблөөн болобо. «1946—1950 онуудта СССР-эй арадай ажахые һэргээн бодхоохо ба хүгжөөхэ табанжэлэй түсэб ба нютагуудай Соведүүдэй зорилгонууд тухай» асуудал зүбшэн хэлсэбэ. Энэ зүблөөн августын 10 хүртэр үргэлжэлхэ. Мүнөө хэдэн-хэдэн шухалын шухала асуудалнуудаар семинар боложо байна.

Зүблөөндэ хабаадалсагшад хадаа нютагуудай Соведүүдэй хүдэлмэрие дайн сэрэгэй һүүлдэхи оршон байдалай эрилтын еһоор шэнэдхэн табиха гэһэн айхабтар ехэхэн удхашанартай асуудал зүбшэн хэлсэбэд. Мүнөө хэдэн мянган предприятинууд, колхозууд, совхозууд, МТС-үүд, хэдэн миллион эрэгтэй эмэгтэй ажалшад табанжэлэй түсэб соо хараалагдаһан агууехэ программые дүүргэхэ ба үлүүлэн дүүргэхын түлөө социалистическэ мүрысөөндэ оролсобо. Эндэ нютагуудтахи Соведүүд хадаа ехэхэн эмхидхэлэй үүргэнүүдые дүүргэхэ байһаниинь элитэ.

Хүдэлмэришэн ангиин, колхозно таряашадай ба советскэ интеллигенциин дундаһаа дайн сэрэгэй жэлнүүдтэ олон тооной советскэ шэнэ кадрнууд урган гараба. Эдэнэрые большевигүүдэй парти ба Советскэ правительство болбол политическээр хүмүүжүүлэн дэбжүүлээ. Нютагуудтахи Соведүүдэй олонхи хүдэлмэрилэгшэд дайн сэрэгэй жэлнүүдэй хүшэр хүндэ шалгалтануудые шадабаритайгаар дабажа, өөһэдынгөө арюун нангин уялгануудые нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэһэн байгаа.

Ленин-Сталинай партяар хүмүүжүүлэгдэһэн, тэрэнэй үдэр бүриин халуун туһаламжа доро ажалладаг манай советскэ органуудай хүдэлмэрилэгшэд табанжэлэй түсэб соо хараалагдаһан зорилгонуудые амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө тэмсэжэ байнад. Манай советскэ гүрэнэй политическэ тулгууринь болохо ажалшадай депутадуудай Соведүүд болбол табанжэлэй түсэбэй түлөө тэмсэлдэ айхабтар ехэ үүргэнүүдые дүүргэхэ байна. Энэ түсэбэй дүүргэлтын ябасые Соведүүдэй сесси ба исполкомуудай заседани дээрэ удаа дары зүбшэн хэлсэжэ, тэндэ элирүүлэгдэһэн дутуу дундануудые дайшалхыгаар усадхаха гээшэ советскэ хүдэлмэрилэгшэдэй арюун уялга мүн. Тиин, энэ үүргэнүүдээ нэрэтэй түрэтэйгөөр бэелүүлжэ байдаг сельскэ ба сомонуудай Соведүүд манай эндэ яһала олон байха.

Жэшээлхэдэ, Кабанскын аймагай Колесовскэ сельсовет (түрүүлэгшэнь нүхэр Жуков), Закаменай аймагай Утато-Далхайн сомсовет (түрүүлэгшэнь нүхэр Порхоев) ажалшадай депутадуудай нютагуудай Соведүүдэй республиканска социалистическэ мүрысөөндэ түрүүлжэ гараба. Эдэ Соведүүдтэ БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй дамжуулгын Улаан туг ба советскэ активистнуудые шагнахын тулада 4—4 мянган түхэриг мүнгэн үгтэбэ. Нэрлэгдэһэн Соведүүд болбол өөһэдынгөө хүдэлмэрие уг үндэһөөрынь шэнэдхэн табижа шадаа. Эндэхи депутадууд болон активистнууд хадаа социалистическэ мүрысөөе эмхидхэгшэд болохо зуураа, өөһэдынгөө бэеэр ажалай үндэр бүтээсэнүүдые туйладаг стахановецууд болонхой.

Тиимэһээ тус сомонуудай колхозууд мүнөө жэлдэ тарилга хэхэ түсэбөө агротехническэ богонихон болзор соо дүүргэжэ, үндэр баян ургаса абаха нүхэсэл туйлаһан байгаа. Мүн малажал үсхэбэрилхэ гүрэнэй түсэбые бүхы түрэлөөрынь үлүүлэн дүүргэжэ шадаа. Гүрэндөө уялгата еһоор тушааха түлбэринүүдээ болзорһоонь урид холо үлүүлэн дүүргэһэн байха юм.

Ажалшадай депутадуудай Баргажанай аймагай Баян-голой сомоной Соведэй (түрүүлэгшэнь нүхэр Ешиев) бүхы депутадуудай эдибхитэй хабаадалгатайгаар тус сомоной Карл Марксын нэрэмжэтэ хүдөө ажалай артелиин центр культурно-болбосон байдалтай болгогдобо. Мүнөө энэ миллионер колхоз болонхой. Тэрэшэлэн Хэжэнгын аймагай Дунда-Худанай сомоной Совет (түрүүлэгшэнь нүхэр Очирова) арад ниитын дунда политико-хүмүүжүүлгын хүдэлмэрие һайнаар табина. Энээнэй ашаар тэндэхи колхозууд политическэ ба ажахын удхашанартай кампанинуудые парти ба правительствын табиһан болзор соо дүүргэдэг болонхой.

Гэбэшье, өөһэдынгөө хүдэлмэрие обор нобшоор ябуулжа, дутуу дундануудаа саг болзор соонь элирүүлжэ усадхадаггүй нютагуудай Соведүүд айхабтар олон үзэгдэнэ. Заиграйн аймагай Онохойн сельсоведэй хүдэлмэрие хараад үзэе. Тус сельсоведэй түрүүлэгшэ нүхэр Кубышкин ба секретарь нүхэр Цыбик гэгшэд үнгэрэгшэ 7 һарын туршада ямаршье түсэбгүйгөөр «хүдэлмэрилһэн» байгаа. Хэрэг хүтэлбэринь тон муугаар ябуулагдана. Энэ жэлэй туршада нэгэшье сесси үнгэргөөгүй байхаһаа гадна, исполкомой заседани дээрэ ямаршье тогтоол ба шиидхэбэри баталжа абадаггүй байшоо.

Тус сельсоведэй территори дээрэ байдаг гансахан «Красный опытник» гэжэ колхоз гүнзэгы таһалдабаритай байха юм. Тэрэшэлэн энэ аймагай Ново-Брянскын, Горхоной, Илькинскэ ба Усть-Курбын сомонуудай Соведүүд хангалтагүйгөөр хүдэлмэрилнэ. Эндэхи колхозуудаар социалистическэ мүрысөөн эмхидхэгдээгүй байһан дээрэһээ политическэ ба ажахын удхашанартай кампанинууд тон һулаар дүүргэгдэнэ.

Сэлэнгын аймагай Тамчын сомоной Совет энэ жэлэй эхилһэнһээ хойшо хаалгатай байна. Зэдын аймагай Боргойн сомоной Совет хоер жэлэй туршада сесси үнгэргөөгүй. Дээрэ нэрлэгдэһэн сомонуудай Соведүүдэй дэргэдэхи саг үргэлжын комиссинууд ямаршье хүдэлмэригүй. Тус Соведүүдэй хүтэлбэрилэгшэд хадаа сомонойнгоо территори дээрэ байһан культурно-гэгээрэлэй, ажахын ба кооперативна эмхи зургаануудай хүдэлмэридэ ямаршье хүтэлбэри ба шалгалта хинала хэдэггүй байха юм. Манай республика соо сельскэ ба сомонуудай 191 Совет бии.

Теэд эдэнэй олонхинь өөһэдынгөө хүдэлмэринүүдые дайн сэрэгэй һүүлдэхи оршон байдалһаа дулдыдажа шэнэдхэн табяагүй зандаа. Ажалшан арадай зүгһөө ороһон гомодол ба эрилтэнүүдые саг болзор соонь шиидхэдэггүй байһаар. Дайн сэрэгтэ хабаадалсаһан инвалидуудта ба сэрэгэй албанда ябагшадай гэр бүлэнэртэ халуун туһаламжа үзүүлхэ ба тэдэнэрые анхарал оголдолгоороо хүреэлхэ гэхэ мэтын шухала үүргэнүүдые хангалтагүйгөөр бэелүүлнэд.

Нютагуудтахи Соведүүдэй хүдэлмэрилэгшэд болбол партийна ба партийнабэшэ активистнуудтаяа хамта өөһэдынгөө бүхы хүдэлмэринүүдые республиканска зүблөөн дээрэ баталжа абаһан социалистическэ уялгануудтаяа зохилдуулан шууд шэнэдхэн табиха үүргэтэй. Өөһэдынгөө хүдэлмэридэхи алдуу эндүүнүүдээ ябууд дундаа заһан усадхахын тулада большевистскэ шүүмжэлые хатуугаар эрхилжэ, Соведүүдэй хүдэлмэридэ оһол назагайгаар хандагшадые балшиисаа элирүүлхэ ёһотой.

ВКП(б)-гэй айкомууд ба нютагуудтахи партийна эхин организацинууд болбол Соведүүдэй хүдэлмэринүүдые уг үндэһөөрынь һайжаруулха хэрэгтэ үдэр бүри туһаламжа үзүүлхэнь зайлашагүй шухала болоно.

Шэниисын таряа хуряана

КЯХТА. (Телефоноор абтаба). Августын 7-ой мэдээгээр аймагай 14 колхозуудай 12-ынь таряа хуряалгые гүүбэрилэн эхилһэн байба. Калининай, Ульяновай, Энгельсын нэрэмжэтэ, «Улаан Субагта», «Улаан Табангууд» колхозууд шэниисын таряа хуряалгада жэгдэрэн орожо байна.

Усть-Киранска сельсоведэй Сталинай нэрэмжэтэ «Улаан Табангууд», Ульяновай нэрэмжэтэ колхозуудаар комбайнууд хүдэлмэрилжэ эхилэнхэй. Тэрэшэлэн аймагай колхозууд жаткаар хуряахатаяа хамта, хажууraар таряа сабшанад.

«Пограничник» колхозой ургаса аймаг соо һайн тээшэ тоологдомоор байна. Энэ колхозойхид таряа хуряалгые агротехническэ үндэр дээдэ шанартайгаар дүүргэжэ, гүрэнтэйгөө саг соонь тоосохын түлөө социалистическэ мүрысөөндэ эршэтэйгээр оролсонхой.

Республикын колхозуудаар үбһэ хуряалга ба силос даралгын ябаса тухай БМАССР-эй Газартаряалангай Министерствын мэдээн

1946 оной августын 5.

Аймагууд	Үбһэ хуряалга (процентээр)	Силос даралга (процентээр)
Торийн	55,9	54,8
Бичурын	54,8	11,6
Тарбагатайн	54,6	29,2
Зэдын	52,0	23,8
Кяхтын	51,8	51,6
Иволгын	50,5	40,4
Байкало Кударын	49,5	21,3
Кабанскын	47,3	38,2
Мухаршэбэрэй	46,0	21,7
Закаменай	45,0	87,1
Түнхэнэй	44,7	67,8
Сэлэнгын	42,8	36,8
Баргажанай	41,9	33,1
Кударын	41,7	19,9
Прибайкальска	37,0	14,8
Заиграйн	35,1	19,7
Курумканай	30,5	12,0
Хэжэнгын	23,8	6,
Хоринск	19,2	6,[illegible]
Яруунын	15,9	5,3
Хамта:	37,3	32[illegible]

Үбһэ хуряалга дээрэ воскресник болобо

Зэдын аймагай «Социализм» гэжэ колхозой членүүд болон Сагаан-Усанай МТС-эй хүдэлмэришэд, албахаагшад воскресник эмхидхэбэ. Энэ воскреснигтэ хамтадаа 60 хүн хабаадалсаа. Тэдэнэр ажалай бүтээсын үндэр жэшээ харуулба. Жэшээлхэдэ комсомольско-залуушуулай звеногой хажууршад нүхэд Г. Сандаков, Д. Данзанов, Д. Жигмытова ба бусад энэ үдэр хүн бүхэнэй 0,80 га хүртэр сабшаба.

Мүн һаалишад нүхэд Ж. Доржиева, Д. Норбоева гэгшэд өөһэдынгөө тусхайта ажалые дүүргэһэнэй һүүлээр үдэр соо 0,45—0,50 га сабшаһан байха юм.

Энэ үдэр хамтадаа гар хажуураар 38 гектар сабшаба.

А. Тапхаев.

Дамжуулгын Улаан туг абаба

Сэлэнгын аймагай Доодо-Бухэнэй сомоной Кировэй нэрэмжэтэ колхозой нэгэдэхи бригада (бригадирынь Ц. Гармаев) үбһэ хуряалга дээрэ һайнаар хүдэлмэрилжэ, колхозой правлени ба партийна эхин организациин дамжуулгын улаан туг абаба. Бригадын гар хажууршад С. Дабаев, С. Найданов, Л. Моксоронов гэгшэд үдэрэйнгөө даалгабарие 140 процент хүртэр дүүргэнэд.

Мүнөө энэ бригадынхид үбһэ хуряалгые һаяар дүүргэхын түлөө бүри шангаар хүдэлмэрилжэ байнхай.

Д. Будаев.

Бригада хоорондын мүрысөөн

«Коминтерн» гэжэ колхозой (Хэжэнгэ) членүүд үбһэхуряалгые үндэр темптэйгээр ябуулжа байна.

Бригада ба звенонуудай дунда социалистическэ мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрэнхэй.

Тус колхозой тарян ажалай нэгэдэхи бригада (бригадирынь нүхэр Цыремпилов) үбһэ хуряалгын хүдэлмэри дээрэ ажалай үндэр бүтээсэ туйлажа, колхоз соогоо түрүү һуури эзэлээ

Нэмэлтэ тэжээл бэлэдхэжэ байна

Бичурын аймагай «Красный боевик» колхоз июлиин 29-эй үдэр үбһэ хуряалгаяа дүүргээд, түсэбһөө гадуур нэмэлтэ тэжээл бэлэдхэлгые эршэмтэйгээр үргэлжэлүүлжэ байна. Үбһэ хуряалгын үедэ дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ хоердохи бригадын бригадирынь нүхэр Непомнящих) членүүд Елена Посохова, Валентина Софонова, Александра Захарова ба бусад үдэрэйнгөө нормонуудые 180 гаран процент хүртэр дүүргэдэг һэн. Тэрэшэлэн нэгэдэхи бригадын членүүд Перфильева, Софонов, Борисова ба бусад дээрэ дурсагдагша нүхэдһөө гээгдэдэггүй байна.

Мүнөө нэмэлтэ тэжээл бэлэдхэлгэ дээрэ хүдэлмэрилжэ байхадаа эдэ нүхэд шанга темпээ улам хурдадхажа ябанад.

Хуряагдаһан үбһэ зүбөөр хэмжэхэ

Үнгэрэгшэ жэл манай республикын зарим колхозуудаар хуряагдаһан үбһэ тэжээлэй ба дараһан силосой хэмжээ тооень буруугаар абажа ехэхэн алдуу хэһэн байгаа.

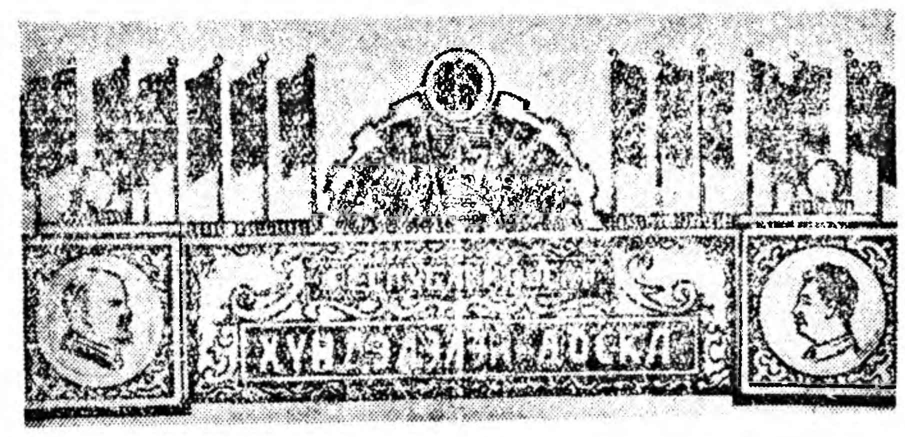
Нёдондо жэл болоһон малай хоролтын ехэхэн процентнь энэ ушарһаа дулдыдаһан юм. Юундэб гэхэдэ хуряагдаһан үбһэнэй хэмжээ тооень ехээр абтажа малай үбһэ тэжээл элбэгээр бэлдэһэн шэнги болоод, үбэл эртэһээ үбһэ тэжээлээр дуталдаха ушарнууд олонхи колхозуудаар үзэгдэһэн байгаа.

Энэ алдуу дутуунуудые дахин дабтахагүйн тула колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, илангаяа малай фермэнүүдые даагшад болбол энэ хэрэгтэ ехэхэн анхаралаа табиха ёһотой. Сомогдоһон үбһөө ба дарагдаһан силосоо инвентаризацилжа хэмжээ тооень тус бүридэнь акталжа тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Энээнэй һүүлээр тэрэ үбһэ тэжээлэй табигдаһан актын еһоор харюусаха хүндэ тушаажа үгэхэ ёһотой.

Хуряагдаһан үбһэ тэжээлэйнгээ хэмжээ тооень зүбөөр гаргажа шадааһаа колхозууд болбол малайнгаа үбэлжэлгые хэр зэргээр үнгэрөөхөө урид мэдэжэ, үбһэ тэжээлээ эртээнһээ түсэблэн гаргашалха арга нүхэсэлтэй болохо байна.

Иимэ ушарһаа үбһэ тэжээлэй хэмжээ тооень зүбөөр абаха ябадал болбол малажалые даагшадай урда табигдаһан шухалын шухала зорилгонуудай нэгэниинь мүн.

М. НИМАЕВ.

БМАССР-эй Министрнүүдэй Совет ба ВКП(б)-гэй Областной Комитедэй бюро болбол июнь һарын түсэб дүүргэлтын дүнгүүдэй еһоор шэнэ Сталинска табанжэлэй түрүүшүүлэй республиканска «ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ДОСКАДА» бэшэхэ гэжэ тогтообо гэбэл:

УЛАН-УДЫН ПАРОВОЗО-БҮТЭЭЛГЫН ЗАВОД—директорынь В. А. Веллер, ВКП(б)-гэй ЦК-гэй парторг Н. А. Кузеньков, Заводой Комитедэй түрүүлэгшэ С. Спектор.

Улан-Удын паровоз-бүтээлгын заводой коллектив «СО» сериин шэнэ паровозуудые бүтээн гаргалга дээрэ 1946 оной түрүүшын хахад жэл соо жэшээтэ һайн амжалтануудые туйлаһан байна. Паровоз бүтээгшэдэй Бүхэсоюзна социалистическэ мүрысөөндэ оролсожо, Улан-Удын паровоз-бүтээлгын заводой коллектив июнь һарын дүнгөөр бүхэсоюзна хоердохи шанда хүртэһэн байна.

Нэмэлтэ түлбэри үгтэхэ болоо

Мухаршэбэрэй аймагай Ново-Заганай сельсоведэй „Красный Заган" гэжэ колхоз үбһэ хуряалгын хүдэлмэрие амжалтатайгаар ябуулжа байна. 800 гектар сабшалангай үбһэ хуряаха түсэбтэй байгаад, мүнөө 435 гектар сабшажа, 7000 центнер үбһэ хуряаба, мүн 45 тонно силос дараа. Тэрээнһээ гадна 650 центнер набша намаа суглуулба,

Үбһэнэй хүдэлмэрид ябагшадта нэмэлтэ түлбэри болгон 208 центнер үбһэ үгэхэ болоо.

Хүдэлмэреэ шэнэдхэн табиһанай ашаар

Буркоопинсоюзай системын артельнүүд болбол энээнэй урда жэлнүүдтэ ба мүн энэ оной июль һара хүртэр тон хангалтагүйгөөр хүдэлмэрилдэг байһан юм. Артельнүүдынь хододоо үйлэдбэриингөө даалгабарие дүүргэдэггүй байгаа. Юуб гэхэдэ союзайнь ба артельнүүдэйнь хүтэлбэри һуладаһан байгаа.

Байгша оной июлиин 7—8 үдэрнүүдтэ инвалидуудай кооперациин союзай 8-дахи с'езд боложо, эндэ тохёолдоһон бүхы дутуу дунданууда элирүүлэн заларуулжа, артельнүүдэйнгээ ажал хүдэлмэрие шэнэдхэн табиха тухай бодото асуудалнуудые шиидхэн хэлсэһэн байна. Энээнэй ашаар тус системын хүтэлбэринь эрид һайжаржа, хүдэлмэринь нилээд һэргээгдэн, үйлэдбэриинь даалгабари үлэмжэ ехэ гүйсэдхэлтэйгөөр дүүргэгдэдэг болоо.

С"езд дээрэ байгуулагдаһан дамжуулгын Улаан тугые абахын түлөө ба мүн Бүхэсоюзна социалистическэ мүрысөөндэ илахын түлөө тэмсэл артельнүүд хоорондо үргэнөөр дэлгэрээ. Тиигээд мүнөө жэлэйнгээ үйлэдбэриин даалгабарие инвалидуудай кооперациин 25 жэлэй ойдо— декабриин 8 хүртэр дүүргэхэ гэһэн уялга абаһан байна.

«Труд» гэжэ артель (түрүүлэгшэнь Кононова) энэ оной түрүүшын хахад жэлэй түсэбые 108,3 процент, июль һарынгаа түсэбые 118 процент гүйсэдхөө. Социалистическэ мүрысөөндэ оролсоһон тус артелиин түрүү стахановецууд ажалай үндэр бүтээсэнүүдые туйлана. «Труд» артелиин сёдолшон Жилина гэгшэ июль һарада нормоёо 565 процент, Кушарева—435, Максимов—425 ба малгайшан Гусева 403 процент гэхэ мэтээр үлүүлэн дүүргэбэд. Энэ мэтэшэлэн бусадшье артельнүүдээр нормоёо дүүргэгшэдэй тоо ургажа байна.

«Красный путь» артель хахад жэлэйнгээ программые 110 процент, июль һарынгаа түсэбые 117 процент гүйсэдхөө. Бабушкин городой «Байкал» гэжэ артель (түрүүлэгшэнь Луковников) жэлэйнгээ түсэбые энэ оной 3-дахи квартал соо дүүргэхэ гэһэн уялга абаад, өөһэдынгөө үгые бодото хэрэг дээрэ бэелүүлжэ байна. Энэ артель хахад жэл соо жэлэй түсэбэй 70 процентые гүйсэдхэһэн байха юм. Баһа Кяхтын «Красное знамя» артель июль һарынгаа түсэбые мүн үлүүбшэлэн дүүргээ. Энэ артель хадаа абаһан дамжуулгынгаа Улаан тугые бүхөөр барижа байна. Түсэбөө 50—60 процент гүйсэдхэдэг байһан «Красный путь» артелиин музыкальна цех хүдэлмэреэ зүбөөр эмхидхэһэнэй ашаар июль һарада түсэбөө 165 процент гүйсэдхэбэ.

Гэбэшье мүнөө хүртэр хүдэлмэреэ эмхидхэжэ шадаагүй, үйлэдбэриингөө даалгабарие дүүргэдэггүй артельнүүд баһа бии. Мухаршэбэрэй аймагай «Прогресс» гэжэ үйлэдбэриин артель хамагай хойно шэрэгдэжэ ябана. Хахад жэлэйнгээ түсэбые дүүргээгүй, мүн июль һарынгаа түсэбые минил 35 процент гүсэдхэһэн байна. Баһа Орджоникидзын нэрэмжэтэ артель энээнһээ үлүү бэшэ байдалтай.

Гээгдэлээ дары усадхажа, абаһан уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө тэмсэхэ гээшэ тус артелиинхидэй дайшалхы зорилго мүн байна.

Н. Цыбенов.

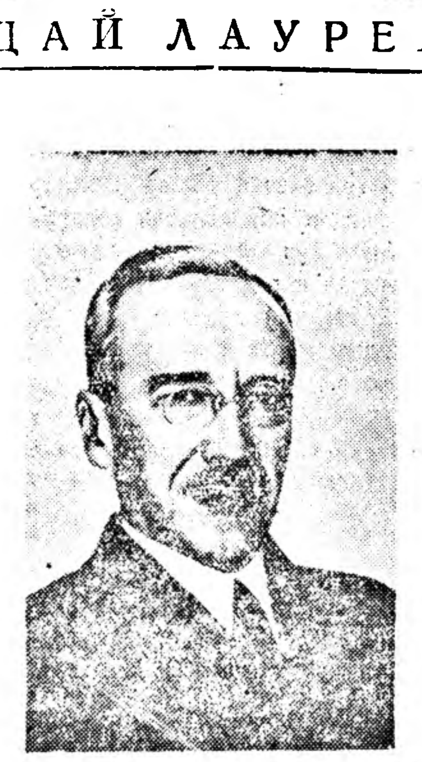
СТАЛИНСКА ШАНГУУДАЙ ЛАУРЕАДУУД

Профессор Г. Ф. АЛЕКСАНДРОВ.

И. И. БОРТАКОВСКИЙ, Рязанска областиин Можаровска МТС-эй тракторна бригадын бригадир.

И. И. МЕЩАНИНОВ, Социалистическэ Ажалай Герой, академик.

И. В. ОБРЕИМОВ, Академи Наукын член-корреспондент

БМАССР-эй Министрнүүдэй Совет ба ВКП(б)-гэй Обкомдо

БМАССР-эй Министрнүүдэй Совет ба ВКП(б)-гэй обкомой бюро республикын ажаүйлэдбэриин, коммунальна гэр, байрын предприятинүүдэй ба культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудые үбэлдэ бэлэдхэлгын ябаса тухай һаяхан тусхай тогтоол гаргаба. Хэдэ хэдэн министерствонүүд, управлениинүүд, предприятинүүд, эмхи зургаанууд ба бусад организацинүүдай хүтэлбэрилэгшэдэй үбэлдэ бэлэдхэлгын асуудалда багаар анхаралаа табидаг байһан тухай тэмдэглэгдэһэн байна. Мүн хэдэн олон практическа дурадхалнууд оруулагдажа, хүдэлмэреэ шуһэдхэн байгуулжа, октябриин 1 хүртэр үбэлдэ бэлэдхэлгын талаар хараалагдаһан бүхы хэмжээ-ябуулгануудые сүм гүйсэдхэхые республикын районой ба аймагай бүхы организацинуудта ба эмхи зургаануудта уялгалагдаба.

Ямар юумэнүүд хэгдэхэ ёһотой болоноб гэхэдэ: хүйтэнэй үедэ хүсэд хүрэхөөр түлишэ бэлэдхэхэ. Үбэлдөө хэрэглэхэ огородой эдеэ бэлэдхэхэ ба тэрэнээ хадагалха шухала условиин байгуулха ябадалдань хүдэлмэришэд ба албахаагшадта али болохоор түйханаа хаалган үзүүлхэ. Ажалшадай, илангаяа Эсэгэ оронойнгоо түлөө ами бэеэ үгэшэдэй гэр бүлэнэрэй ба һургуулишадай үбэлэй хубсаһа хадхаха ба гутал заһабарилха мастерскойнуудай хүдэлмэрие таһалгаряагүйгөөр эмхидхэхэ хэрэгтэй болоно.

Улан-Удэ городой зониие гэр байраа заһабарилхада хэрэглэгдэхэ шэл, кирпиисэ болон бусад барилгын материалнуудаар хангахын тула «Жилснабай» республиканска контороор дамжуулжа 1000 дүрбэлжэн метр сонхын шэл, 60.000 хэһэг кирпиисэ, 15.000 тонно известка ба 5 тонно замаска городой зондо худалдахые Коммунальна Ажахын Министерствэдэ дурадхагдаба. Август—сентябрь һарануудсоо модо хюрөөдэлгэһөө үлэһэн 200 кубометр модоной хальһа ба хабтагайнуудые горсоведтэй эбһүүлэһэй һүүлээр, модо худалдалгын складаар дамжуулжа байра заһабарилгада хэрэглэхын тула городой зондо худалдахые Главснаблесэй Бурят-Монголдохи отделениин начальнигта дурадхагдаба.

Үбэлдэ хаһа саг соо бэлэдхэлгын һайнаар ябуулһан предприятинууд эмхи зургаанууд ба ажахын организацинуудые урмашуулхын зорилгоор, тэдэнэй үбэлдэ бэлэн болоһон тухай тусхай паспортнууд үгтэхэ болоно.

Колхознигуудай воскресник

Энэ оной июлиин 28-ай амаралтын үдэр Байкало-Кударын аймагай Шергенскэ сельсоведэй Быково тосхоной ажалшад уншалгынгаа байшанда 24 кубометр түлеэ бэлэдхэхэһээ гадна, уншалгынгаа байшаниие заһабарилан һэльбэбэ.

Агитаторай блокнотто

15 жэл болоод байхада...

15 жэл болоод байхада манай ажаүйлэдбэриин хэмжээн дайнай урда тээхитэй жэшээлхэдэ гурба дахин үргэдэхэ байна. Энэ хадаа манай ажаүйлэдбэри жэл бүхэндэ 50 миллион тонно шэрэм, 60 миллион тонно булад, 500 миллион тонно нүүрһэ, 60 миллион тонно нефть үйлэдбэрилдэг болохо гэһэн удхатай. „Гансал иигээд байхадаа манай Эхэ орон али бүхы гэнтын ябадалһаа хамгаалагдаа гэжэ тооложо болохо байна". (И. Сталин).

Эдэ ехэ тоонууд ямар удхатайб гэжэ хаража үзэе.

60 миллион тонно булад жэлдэ гаргаха гээшэ—нэгэ час соо 7 мянган тонно болоно. Ушар иимэһээ оромнай нэгэ час соо 2 прокатна стан-блюмингнүүдые, хүсэ ехэтэ ФД гэжэ 5 паровозуудые, 50 гусенична трактор, 100 автомобиль бүтээн гаргахаһаа гадна, гэр доторхи хэрэглэлэй зүйлнүүд болохо—оёдолой машина, түмэр кровать гэхэ мэтые тон олоор бүтээн гаргадаг болохо юм.

Металлургическа заводуудай нэгэ час хүдэлмэрилөөд байхада манай ороной хүн зоной хэрэглэлдэ иимэ ехэ юумэн бүтээгдэхэ байна.

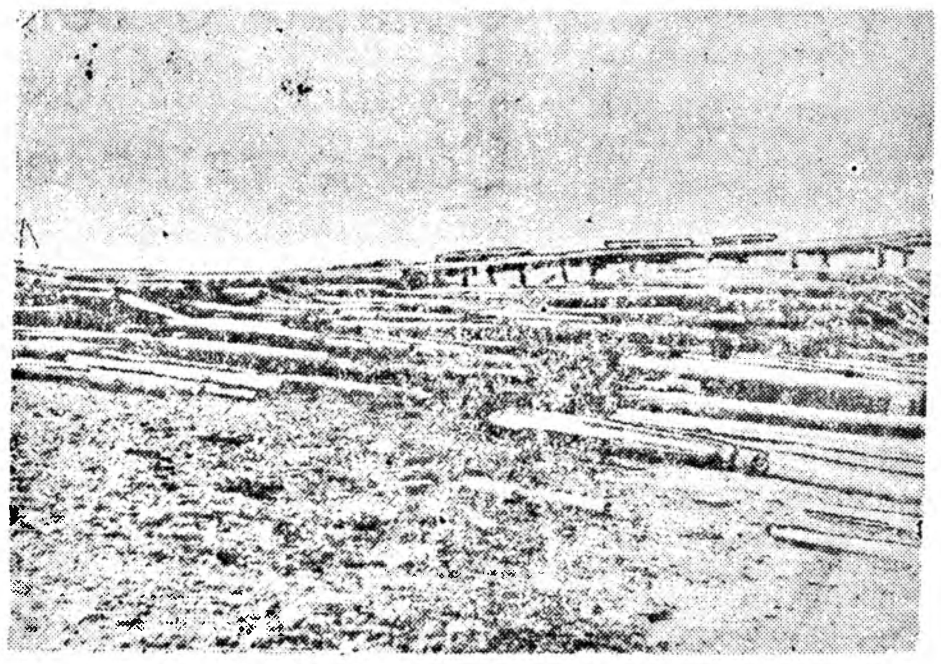
500 миллион тонно шулуун нүүрһэ жэл соо малтажа абаха гээшэ 1 часай турша соо 57 мянган тонно болоно. Хэрбээ нүүрһэнэй ажаүйлэдбэриин 1 часай хүдэлмэриин бүтээсые металлургическа түлишэ-кокс абалгада ашаглаа һаа 40 мянган тонно жэшээтэй кокс, 3 мянган тонноһоо үлүү шулуун нүүрһэнэй дабирхай ба 20 миллион кубометр баялиг газ абажа, эдээниие булад хайлуулдаг печьнүүдые түлихэ ба химическа хэрэгтэ ашаглахада болохо байна.

Нүүрһэнэй ажаүйлэдбэри нэгэ час соо иимэ ехэ юумэ арадай ажахыда үгэлэг болохо юм.

60 миллион тонно нефть жэл соо абаха гээшэ 1 часта 7 мянган тонно шахуу болоно. Нэгэ час соо абаһан нефтьһээ 4500 тонно шахуу бензин гаргажа болохо байна. Иимэ тоогой үнэтэ түлишэ болбол жэл соо „ЗИС-110" гэжэ 100 хүнгэн автомашина, „ЗИС-5" гэжэ 250 грузовигуудые ба Москва Ленинград хоёрой хоорондо үдэр бүри ябажа байха томо пассажирска самоледые жэл соо түлишөөр хангажа шадаха болоно. Гадна нэгэ час соо абаһан нефтиие болбосоруулхада бензинһээ гадуур хэдэн зуун тонно тоһодохо зүйлнүүд, керосин, парафин, вазелин ба бэшэ бэшэ үнэтэ зүйлнүүд абтаха байна.

Манай нефтиин ажаүйлэдбэри болбол нэгэхэн час соо иимэ ехэ юумэ арадай ажахыда үгэжэ шадаха болохо байна.

Дүрбэдэхи сталинска табанжэлэй түсэб баталагдажа, нүхэр Сталинай тодорхойлһон энэ ехэ программые бэелүүлгэ эхилээд байна.

Онохойн модоной комбинадта. Үдэ голоор урдажа ерэһэн модонуудые транспортероор уһанһаа гаргажа ябтаана.

И. Красавцевай фото.

Депогой түрүүшүүл

Манай республикын түмэрзамайхид ажалай гайхамшагта амжалтануудтайгаар өөһэдынгөө һайндэрые угтажа үнгэргөөд, туйлаһан амжалтануудаа саашадань бэхижүүлхын түлөө социалистическэ мүрысөөе улам эршэмтэйгээр үргэлжэлүүлжэ байна.

Дүрбэдэхи Сталинска табанжэлэй түрүүшын жэлэй үйлэдбэриин даалгабариие түрүүшын хэдэн һаранууд соо үлүүлэн дүүргээд байһан нүхэдүүд Улан-Удын деподо олон бии. Жэшээлхэдэ, эрхимүүдэй тоодо ороһон токарь Зонин, Богонин гэгшэд жэлэйнгээ түсэбые 5 һарын туршада дүүргэбэд. Вагон заһабарилгын пунктын слесарь Николаев, кузнец Корытов, электро-гагнагша Баранов ба бусад 6 һарын туршада жэлэйнгээ түсэб гүйсэдхөө.

Улан-Удын депогой машинистнуудай шэнэ амжалтануудые мүн лэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Депогой машинистнууд табанжэлэй түсэбые хэрэг дээрэнь бэелүүлхын тула бодото уялгануудые абаһан байна.

Эрхим машинистнууд нүхэд Богинский, Лабушкин гэгшэд ашаа шэрэлгын жэлэй түсэбые байгша оной ноябриин 7-до дүүргэхэбди гэһэн уялга абажа, мүрысөөндэ оролсоһон байна. Нүхэр Богинскиин бригадынхид депо соогоо түрүүлэн ябана. Энэ бригада болбол паровозой ябасые сүүдхэ соо дунда жэшээгээр 129 километрээр үлүүлэн гүйсэдхэһэн гэхэ гү, али техническэ хурдые 10,2 километр болгоһон ба 10 тонно түлишэ арбилжа шадаһан байна.

№ 3547 паровозой машинист нүхэр Щербин паровозой гүйлгые мүн лэ нилээд үлүүлэн гүйсэдхэжэ, 21 тонно 207 килограмм үнэтэ түлишэ арбилжа, мүрысөөндэ хоердохи һуури эзэлбэ.

Иимэ жэшээнүүдые харуулжа байһан машинистнүүд Улан-Удын деподо үшөөшье бии.

Мүн депогой машинист нүхэр Ловушкин, Голдин гэгшэд 1946—47 онуудай үбэлдэ бүхы бэлэдхэлые сүм дүүргэһэн байха юм. Мүнөө депогой бүхы машинистнууд үбэлые эрхим бэлэдхэлтэйгээр угтахын түлөө эршэмтэйгээр тэмсэнэ.

Сталинска түсэбөөр зоригжоһон манай республикын түмэрзамайхид хадаа оронойнгоо бүхы түмэрзамайхидтай хамта социалистическэ Эхэ оронойнгоо хүсэ шадалые улам бүри бэхижүүлхын тула хамаг хүсэеэ гаргаха байна.

Й. ОЧИРОВ.

КОЛХОЗОЙ ТҮРҮҮ ГҮҮРТЭ

Дымбрыл Очиров гэгшэ Сэлэнгын аймагай Загастайн сомоной Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой хониной-товарна фермын нэгэн гүүртые хэдэн олон жэл соо хүтэлбэрилһөөр. Тиихэ зуураа, саг үргэлжэ хони хурьгадаа тобир тарган байлгадаг юм. Колхозой правлениин ба членүүдэй зүгһөө нүхэр Очиров нэгэнтэшье гэм зэм абаагүй байна.

Дээрэхи нүхэрэй хүтэлбэрилжэ байһан хониной гүүртэ колхоз соо түрүү һуури эзэлэнхэй. Үбэлжэлгые жэшээтэ һайнаар үнгэргэжэ, хонидоо хүхэ ногоондо гаргаад, мүнөө бүри таргалуулжа байна. 142 хурьга хүлеэн абаад, нэгэшье толгой хоролтодо оруулаагүй байха юм. Мүнөө нүхэр Очиров үбһэхуряалгада ябажа байнхай.

Пионерэй лагерь дээрэ

Байгалай эрье шадар ой модо, уһа гол элбэгтэй, набша сэсэгээр бүрхөөгдэн хангалтаһан арюун агаартай, сарюун һайхан газарнууд бии юм. Эндэ, Поворот гэжэ газарта загаһанай ажаүйлэдбэриин хүдэлмэрилэгшэдэй багашууд-пионернүүдэй лагерь байдаг. Энэ лагерьта 2 сезон соо вилээд олон хүүгэд амаржа, бэе махабадаа бэхижүүлжэ гараһан байна.

Мүнөө лагериин 3-дахи сезон эхилээ. Түрүүшын 2 сезондо 70—70 хүүгэд амаржа гараа. Эдэнэр ехэ хүхюугээр амараа. Тэрээнһээ гадна хүүгэд өөһэдынгөө хүсөөр лагеряа шэмэглэн гоёогоо.

ССР Союзай Верховно сүүдэй Сэрэгэй коллегиин мэдээсэл

А. А. Власов, В. Ф. Малышкин, Г. Н. Жиленков, Ф. И. Трухин, Д. Е. Закутный, И. А. Благовещенский, М. А. Меандров, В. И. Мальцев, С. К. Бунятенко, Г. А. Зверев, В. Д. Корбунов, ба Н. С. Шатов гэгшэдые Эхэ орондоо урбаһанай түлөө, тэдэнэрые германска тагнуулай агентнууд байжа Советскэ Союзда эсэргүү шпионско-диверсионно ба террористическэ ажал-ябуулгые эдибхитэй ябуулжа байһанай түлөө гэхэ гү, али РСФСБ-эй УК-гэй 58—I«б», 58—8, 58—9 58—10, ба 58—11 статьянуудта заагдаһан гэмтэ ябадалнуудые хэһэнэй түлөө гэмнэһэн хэрэгые һаяхан СССР-эй Верховно Сүүдэй Сэр[...] Коллеги хаража үзэбэ.

Бүхы гэмнэгдэгшэд өөһэды[...] зэмэтэйдэ тоолобо.

СССР-эй Верховно Сүүдэй Сэ[...]гэй Коллеги болбол 1943 оной ап[...]лиин 9—дэ гаргагдаһан СССР-[...] Верховно Соведэй Президиу[...] Указай I пунктын ёһоор гэмнэгд[...]шэд Власов, Малышкин, Жиленк[...] Трукин, Закутный, Благовещенск[...] Меандров, Мальцев, Буняченко, Зв[...]рев, Корбуков, ба Шатов гэгшэд[...] дүүжэлэн саазалжа алахаар шии[...] хэбэрилбэ.

Приговор хүсэндөө оруулагдаб[...]

ССР Союзай Прокуратурада

Һүүлэй үедэ прокуратурын органууд болбол хэдэн хүнүүдые эдилгэ абаһанай түлөө хуулиин харюусалгада хабаадуулһан ба сүүдтэ үгэһэн байна.

1. Москва городой Кировскэ районой гэр байрын таһагай начальник Н. А. Игнатова ба мүн энэ таһагай инспектор Жилина гэгшэд хуули бусаар гэр байра үгэдэг байһанайгаа түлөө саг үргэлжэ эдилгэ абажа байһан байнад. Игнатова гэгшэ гражданка Путинаһаа 2 мянган түхэриг, Радионоваһаа 3 мянган түхэриг гэхэ мэтээр эдилгэ абаһан байна. Жилина гэгшэ гэр байра олгоһоной тула Семенова гэгшэһээ 1 мянган түхэриг мүнгэ ба 20 грамм алта абаһан байха юм.

Сүүдэй приговорээр Игнатова 10 жэл соо ба Жилина 8 жэл соо сүлөөгөө хаһуулхаар шиидхэгдэһэн байна.

2. Ленинградска нэгэн трестын хүдэлмэрилэгшэ И. Б. Захаров гэгшэ хуурмаг командировочно үнэмшэлгэнүүдые элдэб хүнүүдтэ эдилгээр хэжэ үгэдэг байгаа.

Захаров 6 жэл соо сүлөөгөө хаһуулхаар шиидхэгдэһэн байна.

3. Одесскэ түмэр замай Херсон станциин городской кассын билетнэ кассир А. П. Сиденко гэгшэ эдилгэ абажа поезддо һууха 71 билет худалдан, 25 мянган түхэриг мүнгэ үбэршэлһэн байна. Сиденко гэгшэ 8 жэл соо сүлөөгөө хаһагдахаар шиидхэгдээ.

4. Калининска түмэр замай Сушево станциин начальник А. М. Павлов гэгшэ эдилгэ абажа энгын хүндэ вагон олгоһоной ушар дээрэһээ 7 жэл соо сүлөөгөө хаһагдахаар шиидхэгдэһэн ба зөөринь хураагда[...] байха юм.

5. Красноярска гол мүрэнэй по[р]тын билетнэ кассын кассир М. [...] Анохина гэгшэ эдилгэ абажа пар[...]ходоор ябаха 13 билет хуули буса[...] худалдаһан байна. Анохина 5 ж[...] соо эрхээ хаһуулхаар шиидхэгдэһ[...] байна.

6. Нүүрһэнэй кольцово маршру[...] начальник И. Кирпиченко гэгшэ те[...]плушка соо хэдэн хүнүүдые шэрэж[...] тэдэнһээ эдилгэ болгожо 4800 тү[хэ]риг мүнгэ абаһан байна. Кирпиченк[о] гэгшэ хэһэн гэмтэ ябадалайнгаа т[ү]лөө 8 жэл соо эрхээ хаһагдаха[ар] шиидхэгдэбэ.

7. Москва городой Таганска рай[о]ной гэр байрын управлениин начальник М. Г. Абакян байрын байшангые һэргээн бодхоохо договорой х[...]гасаае һунгааһанай түлөө зэм хар[...]саанай Министерствын түлөөлэгшэ[...]һөө 18500 түхэриг эдилгэ абаһан ба[й]гаа.

Эдилгэ абагша баригдажа ху[...]лиин харюусалгада абтаһан байна[...] Сүүдэй приговороор Абакян гэгшэ [...] жэл соо сүлөөгөө хаһуулхаар шии[д]хэгдэһэн байна.

Псков городто гэр байрануу[д] эрхилэгшэ А. И. Обмолотко[в] гэгшэ хүнүүдые гэр байрада пропис[...]када оруулжа тэрээнэйнгээ түл[өө] эдилгэ абадаг байгаа. Обмолотков [...] жэл соо сүлөөгөө хаһагдахаар шии[д]хэгдээ. Тэрээнһээ гадна, хуурм[аг] саарһа үгэхэ ба эдилгэ абаһан[ай] түлөө үшөө хэдэн хүнүүд прокур[а]турын органуудаар харюусалга[да] хабаадуулагдажа сүүдтэ үгтэһ[эн] байна. (ТАСС).

Хүдөөгэй залуушуудай үдэшын һургуули

Ерэхэ һуралсалай жэлдэ Заиграйн аймагай арадай гэгээрэлэй таһаг аймаг дотороо хүдөөгэй залуушуулай һураха 4 үдэшын һургуули эмхидхэхэнь. Тус һургуулинуудай нэгэниинь аймагай центр дээрэ дунд[а] һургуулиин дэргэдэ ба бэшэниинь аймагай тосхонууд ба колхозуудай [н]ээгдэхэ юм.

Ц. ЦЫРЕМПИЛОВ.

3000 түхэригтэ шэрээ һандали худалдагдаба

Улан-Удын № 20 мебельнэ магазин энэ оной эхинһээ хойшо городой ба хүдөөгэй албан газарнууд болон ажалшан зондо нютагай ажаүйлэдбэриин предприятинуудай бүтээн гаргаһан стол, стул, дива[н] комод, гардироб, гэхэ мэтэ бус[ад] хэрэгсэлнүүдые 383000 түхэригт[э] хүртэр худалдаба.

Немецко-фашистска гэмтэ ябадал хэгшэдтэ хайра гам байхагүй

Августын 2-ой „Правдын" түрүү бэшэг

★ ★

Уласхоорондын Трибунал немецкэ сэрэгэй гол ехэ гэмтэ ябадал хэгшэдые Нюрнберг городто юһэн һарын турша соо сүүдлэжэ байна. Үдэрһөө үдэртэ Трибуналай членүүд болон гэмнэлтын түлөөлэгшэд хадаа бүхы Европо дээгүүр шуһа адхаруулһан ба өөрынгөө хүн зондо зэбүүсэнги богоолшолгын «шэнэ ёһо гуримай» гэнжые бүхы дэлхэйдэ углаха һанаатай байһан гитлеровскэ заговорщигуудай жэрхэмшэг муухай хорото ябадалнуудай бусайдалгые задалан элирүүлжэ байна. СССР-һээ гэмнэгшэ нүхэр Руденкын түгэсхэлэй үгые советскэ улад зон угаа анхаралтайгаар уншажа байнад. Хүн түрэлтэндэ, болбосоронгы байдалда, эрхэ сүлөөдэ эсэргүүсэжэ үзэгдөө-дуулдаагүй муухай гэмтэ ябадалнуудые хэһэнэйнь түлөө фашистска алууршадые гэмнэжэ тэрэ хадаа бүхы советскэ арадайнгаа үмэнэһөө хэлэбэ.

Немецкэ сэрэгэй гол ехэ гэмтэ ябадал хэгшэдые шиидхэжэ байһан сүүд болбол эбтэ амгалан байдалда али тухай ехэ аюулай тохёолдоод байһыень эли тодоор харуулба. Үлгэжэ алалга ба концентрационно лагерьнууд, барянда абтагшадые олоор алаха ба хэдэн миллион зарса богоолнуудые абаашажа баалалтаар ажал хүүлхэ ябадал, хүн амитанда харша «рассова теори» болон бүхэли арадуудые түсэбэй ёһоор хюдалга—эгээ иимэ юумые гитлеровскэ «шэнэ ёһо гурим» гээшэ Европодохи эзэмдэгдэһэн оронуудта хэжэ байгаа юм. Фашистска зэрлиг арьяатад болбол иимэ айхабтар муухай зоболон хашалангые бүхы хүн түрэлтэндэ үзүүлхээр бэлэдхэжэ байгаа һэн. Уласхоорондын реакциин лагерьта байжа, ухаан бодол ба үнгэ сэдьхэл гээшые бүри хоггүйгөөр гээһэн гансал тиимэ хүнүүд хадаа, немецкэ эзэмдэлгын шуһата дарлалтада байһанаа героическа Улаан Армяар аршалагдан абарагдаһан ушарые сүлөөлэгдэһэн арадууд хэзээ нэгэ мартаха юм, гитлеровскэ алууршадай харатай муухай хорото аашануудые мартаха юм гэжэ һанажа болохо.

Немецкэ сэрэгэй гол ехэ гэмтэ ябадал хэгшэдэй хамаг бүхы ажалябуулгань агрессивнэ дайн байлдаганиие бэлэдхэхэ ба һүжэрөөхөөр, арадуудые богоолшолхо ба хюдахаар зорюулагданхай байһаниинь сүүдэй процессэй материалнуудаар хүсэд тодоруулагдаа, мүн тэрэ ушар байдал тухай СССР-һээ гол гэмнэгшэ тусгаар тэмдэглэһэн байха юм. Германида гүрэнэй засаг түрые буляан абаһан сагһаа хойшо фашистнууд болбол тэрэ хуули-засагые иимэ гэмтэ ябадал хэхэ зорилгоор хэрэглэбэ. Эгээ тиихын тулада гитлеровецүүд «дээдэ түрэл» гэдэг ба «доодо түрэлэй арадуудые» олоорынь үгы хэхэ юм гэдэг харшаи муухай идейнүүдые нэбтэрүүлхэ галзуу пропаганда ябуулдаг һэн. Эгээ тиихын тулада, тэдэнэр оронойнгоо бүхы экономикые шэнэдхэн табиһан, асари ехэ зэбсэгжүүлгэ хэһэн, жэрхэмшэг муухай сэрэгэй машиные бүтээһэн байнабшуу.

Агрессивнэ дай хэжэ һүжэрөөгөөд байхадаа, фашистска гэмтэ ябадал хэгшэд өөһэдынгөө түсэбтэй зохилдуулан, дай хэхэ тушаа уласхоорондын договорнууд болон хэлсээнүүдэй дээр тодорхойлон гаргагдаһан хуули ба заншалнуудта зүрюу методээр ябуулһан байна. Немецкэ сэрэгэй гол ехэ гэмтэ ябадал хэгшэд-урдань германска правительствын ба германска армиин верховно командованиин хүтэлбэрилэгшэд байһан тэдэнэр хадаа, амгалан тайбан һууһан зониие болон плендэ абтаһан сэрэгэйхидые үгы хэхэ гэжэ тон нарһнаар бодомжолон зохёоһон системэ эмхидхэһэн байгаа. Тэдэнэй гэмээр немецкэ солдадай ябаһан лэ газартань хаана-яанагүй зобоогдон алагдаһан хүнүүдэй хада-уула шэнги ехэ хүүрнүүд, эбдэрхэй һандархайнууд ба гал түймэрнүүд, дээрмэдэжэ хооһоруулагдаһан городууд ба тосхонууд, галаар шатаагдаһан ба шуһа адхаруулагдаһан газар дайда үлэдэг бэлэй. Нюрнбергдэ сүүдлүүлэгшэдэй һандали дээрэ мүнөө һуужа байһан эдэ бүхы герингнүүд, гесснүүд, розенбергнүүд, риббентропууд болон бусад хара золигуудай бидэнэр өөһэдөө хэниешье буудажа ба үлгэжэ алаагүйбди, душагубкануудсоо хоролжо алаагүйбди гэжэ бэеэ зүбтүүлхэ һанаатай байгаашань даншье уймар мунхаг байнал. СССР-һээ гол гэмнэгшэ хадаа гитлеровскэ заговорщигуудай энэ ахир тулюур арга мэхые элирүүлбэ: тэдэнэр өөһэдөө сэхэ алажа ябаагүйшье һаа, главна алууршад, алууршадай начальнигууд, дээдэ зэргын алууршад байгаа һэн, тиимэ хадаа тэдэнэй гэмтэ приказууд болон түсэбүүдые сэхэ дүүргэжэ ябагшадһаа һураггүй ехэ аюултай ба зэмэтэй байнабшуу.

Хамаг бүхы хорото аашануудые хэһэнэйнгээ түлөө харюусахыень немецкэ гэмтэ ябадалтаниие баадхахабди гэжэ нүхэр Сталин болбол эсэгэ ороноо хамгаалгын агууехэ дайнай боложо, советскэ территориин нилээд ехэ хубинь ба Европа бүхыдөө шахуу немецкэ эзэмдэгшэдэй дарлалтада ороод байха үедэ хэлээ һэн. Тиин мүнөө тиигэжэ харюусаха сагынь ерээ. Нюрнбергскэ процесс дүүрэхэ дүтэлөө. Фашистска алууршадта үхэл!—гээд СССР-эй арадууд болон бүхы дэлхэйн бүмбэрсэгэй эрхэ сүлөөдэ дуратай арадууд нэгэн һаналаар хүсэлөө мэдүүлнэ. Өөһэдынгөө захиралтаар хэгдэһэн алалга бүхэнэй түлөө, зэмэгүйгөөр адхарһан шуһанай дуһал бүхэнэй түлөө, хамаг бүхы һандаралга ба дээрмэдэлгын түлөө, эрэгүй үлэһэн һамгадай ба үнэшэдэй уйдхар гашуудалай ба нёлбоһонойнь түлөө гитлеровскэ заговорщигууд харюусаг лэ, үнэнтэ зүб сүүдэй шиидхэбэри гараг лэ.

Нюрнбергскэ сүүдэй трибуна дээрэһээ гэмнэлтын түлөөлэгшэд өөһэдынгөө үгэнүүдые хэлэжэ байхадаа, тэдэнэр алагдаһан ба тамалагдаһан олон миллион хүнүүдэй үмэнэһөө, хубигүйдэһэн ба үнэшэрһэн олон миллион хүнүүдэй үмэнэһөө хэлэһэн байнабшуу. Мүнөө үеын хүнүүд ба энээнһээ хойшонхи үеын хүнүүдшье фашистска «шэнэ ёһо гуримай» аюул зоболон гээшые дахяад хэзээшье бү үзэг лэ гэжэ хүсэһэн хүн түрэлтэнэй һэшхэл ба нэрэ түрын, арадуудай һэшхэл ба нэрэ түрын хэлэхэ юумые тэдэнэр хэлэбэ гээшэ.

Немецкэ сэрэгэй гол ехэ гэмтэ ябадал хэгшэдые шиидхэхэ сүүд дээрэһээ һургаал абаха ябадал хадаа эбтэ амгалан байдалда фашистска заговорай ушаруулха аюулай гүнзэгы удхые харуулжа байһан тэдыгээр дүүрэхэ бэшэ. Мүн тэрэшэлэн бүхы дэлхэйн бүмбэрсэг дээрэ амгалан тайбан байдалда эсэргүүсэжэ, арадуудай эрхэ сүлөө ба бэеэ даанхай байдалда эсэргүүсэжэ шэнэ агресси хэхэ ябадалые болюулхын тулада, шэнэ заговор хэхэ ябадалые болюулхын тулада, эрхэ сүлөөдэ дуратай хүн түрэлтэнэй мэдэлдэ ямарнууд арга зэмсэгүүдэй бии байһыень харуулһан хадаа һургаал болоолтой байнабшуу.

Уласхоорондын реакциин зүгһөө «мюнхенецүүд» гэжэ эшхэбтэр муухай нэрэтэй боложо түүхэ домог соо муушалуулагдаһан тэдэнэй зүгһөө зорюута хайша хэрэгээр байһан оршон байдалда гитлеровскэ заговорщигуудай аашалжа байһаниинь мэдээжэ. Гитлеровецүүдэй дураарэа аашалха арга олгоһон энэ реакциин харанхы хара хүсэн үшөө бии байхаһаа гадна, событинууд дээрэһээ харахада, бүри эдибхитэй болоод д[а]хяад хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлһээр байна. Тэдэнэр хадаа, эрхэ сүлөөд[э] дуратай арадуудай нэгэдэлые һула руулхын тулада галзуу нэтэрүүгээр аашална, юундэб гэхэдэ энэ нэгэдэл гээшэ эб найрамдал болон уласхоорондын аюулгүй байдалда харша дайсадай шэнэ агрессивнэ заговорнуудта эсэргүүсэхэ гэжэ тон ехээр найдуулха байна. Сүлөөлэгдэһэн арадуудай өөһэдынгөө ажабайдалые шэнээр, үнэхөөрөө демократическа үндэһэ һуури дээрэ түхеэрэхэ эрхэд зүршэжэ, тэдэнэр хоро-шараа бусална, ушарынь хадаа тэдэнэр демократиин хорото дайсад мүн. Тэдэнэр хадаа Советскэ Союзда хардалга-гүрдэлгэ хэнэ, юундэб гэхэдэ Советскэ Союз гээшэ бүхы дэлхэйн бүмбэрсэг дээрэ амгалан тайбан байхын эгээн бата бэхи тулгуури мүн байнабшуу.

Теэд эрхэ сүлөөдэ дуратай арадууд болбол шэнэ дайн сэрэгые үүсхэгшэдэй өөһэдынгөө харанхы хара хэрэгые хэжэ шадахынь тулада германска фашизмын үхөөрэ дээрэ уляаһан задаһа шаахые эрижэ байна бэшэ. „Гитлеровскэ гэмтэ ябадал хэгшэдэ ямаршье хайра гам байхагүй, немецко-фашистска алууршадта үхэл —гэжэ мүнөөдэр хэлэжэ байхадаа, эрхэ сүлөөдэ дуратай арадууд болбол эб найрамдал болон уласхоорондын аюулгүй байдалые хэрхо хүр саар сахиха, диилэн абаһан эб найрамдалые уласхоорондын реакциин, демократиин дайсадай, гитлеровскэ заговорщигуудые далдалагшадай хэжэ байһан хамаг бүхы добтолгоһоо хэлбэришэгүйгөөр сахихабди гэжэ эрид шиидэнхэй.

Соведүүдэй бухы хүсые табанжэлэй түсэбэй дүүргэлтэдэ зорюулха

hунгагшадай найдабарие хүндэлхэ

(Б. Очирова—Хэжэнгын аймагай Дунда-Худанай сомисполкомой түрүүлэгшэ).

...шадай депутадуудай сельскэ ...онуудай Соведүүдтэ эрхим hунгагдаhан байгаа. Манай ...д хадаа бидэнэртэ ехэхэн найдабари үгэhэн байна. Тии... hунгагшадай найдабарие хо... хүндэлжэ ябаха депутадууд арюун нангин уялга болоно. ...туудтахи ажалшадай депу-

...й сельскэ ба сомонуудай ...дэй hунгалтын болоходо ма... ...нда-Худанай сомоной Совед... депутат hунгагдаhан бэлэй. ...тэдэнэрэй 9-ниинь үлөөд байха ...дэнэрэй олонхинь Эсэгэ оро... ...хамгаалгын агуусхэ дайнда ...ба бусад хүдэлмэринүүдтэ ...элэгдэhэн байгаа.

...й Соведэй дэргэдэ бии бол... ...н саг үргэлжын комисси-нуудhаа депутат нүхэр Балмапу Очировагай хүтэлбэрилдэг финансова комисси hайнаар хүдэлмэрилнэ. Тус комиссиин члэнүүдэй эдибхитэйгээр хүдэлмэрилhэнэй ашаар финансова түлбэриин түсэбые дүүргэхэ талаар манай сомон аймаг соогоо түрүүлжэ ябана.

Мүн тэрэшэлэн Кировэй нэрэмжэтэ колхозой хониной-товарна фермые даагша депутат нүхэр П. Цыренжапова гэгшэ даагдажа үгтэhэн хони ба ямаадаа hайнаар харууhалжа, малажал үсхэбэрилхэ гүрэнэйнгөө түсэбые холо үлүүлэн дүүргэhэнэйнгөө түлөө хэдэн толгой хони ямаа нэмэлтэ түлбэри болгожо абаhан байгаа. Тэрээнhээ гадна, манай сомоной Соведэй исполкомой хүдэлмэрилэгшэд болбол хэдэн дахин депутадуудтай кустовой зүблөө үнгэргэжэ, тэдэнэрэй хүдэлмэридэ туhаламжа үзүүлhэн байха юм.

Мүн советскэ активистнуудые өөрынгөө хүдэлмэридэ олоор элсүүлдэг байнабди. Активистнууд нүхэд Д. Хорлоев, Содбоев болон бусад арад ниитын дунда агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэри эрхилхэ талаар бидэнэртэ ехэхэн туhаламжа үзүүлдэг юм.

Мүнөө ажалшадай депутадуудай сомоной Соведэй депутадууд болбол Сталинска табанжэлэй түсэб тухай гаргагдаhан хуулиие арад ниитэдэ ойлгуулжа, өөhэдынгөө хүндэтэ үүргэнүүдые бэелүүлжэ байна.

Соведэй этигэл хүндые дээшэлүүлхэ

(...Жуков—Кабанскын аймагай Колесовско сельсоведэй исполкомой түрүүлэгшэ)

...дуудэй талаар хэгдэхэ эм... ...эй хүдэлмэриин удхашанар ...е мэдээжэ. Энэ хүдэлмэриие ...табиhан газарта депутадууд ...етскэ активистнууд эдибхи... ...хүдэлмэрилнэ. Тиимэhээ би... ...Соведэй сесси ба исполкомой ...ни дээрэ шадаал hаа депута... ...болон активистнуудые олоор ...уулдаг заншалтайбди.

...ай Соведэй дэргэдэ саг үргэл... ...комисси бии болгогдоо hэн. ...барандаа шахуу муу бэшээр ...эрилнэд. Финансова комиссин ...дэй жэшээтэ hайнаар хүдэл... ...нэй ашаар, мүнгэн зөөри суг... ...түсэбөө июлиин 20-до дүүр... ...байнабди.

...н сэрэгэй жэлнүүдтэ манай ...ууд hайнаар хүдэлмэрилhэн ... «Путь к социализму» гэжэ ...ин адуу мал хоер дахин олон ... Тэд, манай колхозууд саб... ..., хадалан ба бэлшээриин га... ...дутамаг байна. Гэхэ зуура, ...овско сельсоведэй колхозууд ...ин сабшалангаа ондоо тээшэнь ...дажа байдаг юм.

...рэгшэ 1945—46 онуудта манай ...зууд үбhэ тэжээл худалдажа ...н түлөө 200 мянган түхэриг мүнгэ ба 100 центнер хартаабха гаргашалhан байгаа. Аймгүйсэдкомой газартаряалангай таhаг үлүү сабшалантай колхозуудhаа хадалан сабшалан абажа үгэхын орондо, малаа худалдагты гэжэ «захиралта» үгэдэг юм. Тиимэhээ аймагай организацинууд ба БМАССР-эй малажалай Министерство болбол манай колхозуудые хадалан сабшалантай болгохо тухай анхаралаа табиха бэзэ гэжэ найданаб.

Нютагуудтахи Соведүүд болбол өөhэдынгөө алдар нэрэ, этигэл хүндые үргэхын түлөө түбхын түрүүндэ өөhэдөө hайнаар хүдэлмэрилхэ үүргэтэй.

Нютагуудтахи Соведүүдые тоодоггүй ябадалтай эрид шууд тэмсэхэ ёhотойбди. Тиигэхэдээ бидэнэр өөhэдөө hайнаар хүдэлмэрилжэ, советскэ хүдэлмэридэ партийна ба партийна бэшэ активистнуудые элсүүлхэ, мүн депутадуудаа зүбөөр хэрэглэхэ тушаа анхарлаа табиха угаа шухала байна.

Мүрысөөндэ ороходоо абаhан уялгануудаа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэжэ ажалшадай депутадуудай нютагуудтахи Соведүүдэй алдар нэрэ ба этигэл хүндые дээрэ үргэхэ саг ерээ.

Советскэ хүдэлмэрилэгшэдэй республиканска зүблөөн болобо

Энэ оной августын 5—6-да Бурят-Монголой гүрэнэй Ленинэй орденто хүгжэмтэ-драмын театр соо ажалшадай депутадуудай сельскэ, сомонуудай болон поселогуудай Соведүүдэй түрүүлэгшэнэрэй республиканска зүблөөн болобо.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ нүхэр **Г. А. Цыденова** тус зүблөөе нээбэ.

—Манай советскэ арад, тэрэ тоодо социалистическэ Бурят-Монголой арад зон амгалан тайбан хүгжэлтын замда оробо. Мүнөө бүхы советскэ арад зон Сталинска дүрбэдэхи табанжэлэй түсэб соо хараалагдаhан агуухэ программые гансахан дүүргэхэ бэшэ, харин болзорhоонь урид үлүүлэн дүүргэхэ гэhэн нэгэн хүсэлэнтэйгөөр хамсыгаа шуужа ороод ажаллажа байнад. Тиимэhээ нютагуудай ажалшадай депутадуудай Соведүүд болбол өөhэдынгөө хүдэлмэринүүдые үг үндэhөөрынь шэнэдхэн табижа, энэ айхабтар ехэ харюусалгатай ба хүндэтэй зорилгонуудые бэелүүлхэ тушаа бүхы арадтаяа хамта тэмсэхэ үүргэтэй болоно.—гэжэ нүхэр Г. А. Цыденова хэлээд республиканска зүблөөе нээhэн дээрэ тоолоходонь, нэрьемэ альга ташалга болобо.

Энэ зүблөөнэй хүдэлмэриие хүтэлбэрилхын тулада 21 хүнhөө бүридэhэн составтай президиум hунгагдаба. Тэрэнэй hүүлээр тус зүблөөнэй Хүндэлэлэй президиумдэ тэндэ хабаадалсагшадай угаа ехэ дэбжэлтэтэйгээр арадуудай агуухэ вождь нүхэр **И. В. Сталин** түрүүтэйгээр ВКП(б)-гэй Центральна Комитедэй Политбюрогой члэнүүд нэгэн дуугаар hунгагдаба.

hүүлээрэнь БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо **М. Ершов** болбол «1946—1950 онуудта СССР-эй арадай ажахые hэргээн бодхоохо ба хүгжөөхэ табанжэлэй түсэб ба нютагуудай ажалшадай депутадуудай Соведүүдэй зорилгонууд» гэhэн элидхэл хэбэ.

Нүхэр М. Ершовой элидхэл тушаа үгэ хэлэлгэн эхилбэ. Эгээн түрүүлжэ Хэжэнгын аймагай Дээдэ-Худанай сомисполкомой түрүүлэгшэ нүхэр Яковлев үгэ хэлэхэ зуураа, өөрынгөө хүтэлбэрилжэ байhан Соведэй ба тэрэнэй депутадуудай табанжэлэй түсэбые дүүргэлтэ болгохо талаар хайшан гэжэ хүдэлмэрилжэ байhан тухай тогтон хэлэбэ.

Сэлэнгын аймагай Селендумын сомсоведэй түрүүлэгшэ нүхэр **Каргапольцев,** Бичурын аймагай Бичурын сельсоведэй исполкомой түрүүлэгшэ нүхэр **Авдеев,** Баргажанай аймагай Сувинска сельсоведэй исполкомой түрүүлэгшэ нүхэр **Даненберг,** Сэлэнгын аймагай Тамчын сомоной Соведэй исполкомой түрүүлэгшэ нүхэр Аюшеев ба бусад хамта 21 хүн үгэнүүдые хэлэжэ, өөhэдынгөө хүдэлмэридэхи дүй дүршэлнүүдээр андалдаба.

Ажалшадай депутадуудай сельскэ, сомонуудай болон поселогуудай Соведүүдэй түрүүлэгшэнэр болбол тодо hонор ба дэлгэрэнгы хэмжээ ябуулгануудые хараалhан социалистическэ уялга нэгэн дуугаар баталжа абабад.

Тус зүблөөндэ хабаадалсагшадта зорюулагдажа хэдэ-хэдэн шухала асуудалнуудаар семинар боложо эхилбэ. Энэ семинарынь августын 10 хүртэр үргэлжэлхэ байха юм.

Культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай хүдэлмэриие эрид hайжаруулха

(Б. Эрдыниева—Закаменай аймагай Үлэгшэнэй сомисполкомой түрүүлэгшэ)

Сомоной Совет, тэрэнэй гүйсэдхэхэ комитедэй хүдэлмэрилэгшэд ба депутадууд болбол өөрынгөө территори дээрэхи культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай хүдэлмэриие hайжаруулха хэрэгтэ эзэн болохо байна. Юундэб гэхэдэ, эдэнэй хүдэлмэридэ саг үргэлжэ шалгалта хэхэ, hомологдоhон мүнгэ зөөриие саг болзор соонь үгэхэ эрхэ нютагуудай Соведүүдтэ үгтэhэн байна.

Ажалшадай депутадуудай Үлэгшэнэй сомоной Соведэй депутадуудай үүсхэлээр эндэхи дунда hургуули hуралсалай жэлдэ дүүрэн бэлэн болоо. Тус hургуулиин гэр байшангууд капитальнаар заhабарилагдаа. Түлеэ заhаар дүүрэн хангагданхай. hуралсалда хэрэглэгдэхэ ном дэбтэр ба бусад юумээр хангагдаhан байха юм.

Тэрээнhээ гадна, манай Соведэй депутадууд колхозуудайнгаа центрнүүдые культурно-болбосон болгохо тушаа ехэхэн оролдолго гаргаhан байгаа. Сомсоведэй дэргэдэхи уншалгын байшан аймаг соогоо түрүү зэргэдэ тоологдодог юм. Юундэб гэхэдэ, уншалгын байшангай гэр байра гое hайханаар шэмэгдэжэ, тэндэ колхознигууд сүлөөтэй сагтаа олоороо сугларжа, газетэ болон журналнуудые уншахаhаа гадна, зоотехническэ ба агрономическа hуралсалда hуранад. Мүн үзэг бэшэгтэ hурадаг болоо.

Майн 1-эй нэрэмжэтэ хүдөө ажалай артель сомоной Соведэй депутат нүхэр Ц. Ульзутуевай үүсхэлээр ба эдибхитэй хабаадалгатайгаар улаан булан шэнээр нээгээд, колхозойнгоо клубые капитальнаар заhабарилба. Мүн Калининай нэрэмжэтэ колхозойхид манай депутадуудай ба активистнуудай эдибхитэй хабаадалгатайгаар клуб ба правлениин гэр байшан шэнээр бариhан байха юм.

Нютагуудтахи Соведүүдэй хүдэлмэрилэгшэдэй hуралсалые hайжаруулха

(Б. Тубанов—Новоселенгинскэ сельсоведэй исполкомой түрүүлэгшэ).

Ажалшадай депутадуудай сельскэ, сомонуудай ба поселогуудай Соведүүдэй хүдэлмэрилэгшэд бүхэниие хараад үзэхэдэ, тэдэнэй ехэнхи хубинь залуу кадрнууд байха юм. Эдэнэр хадаа коммунистическэ большевигүүдэй партиин ба Советскэ правительствын хэрэгтэ үнэн сэхэ байжа, бүхы хүсэ шадалаа энээнэй

политикые бэелүүлгэдэ үгэдэг байна. Гэбэшье, тэдэнэрэй олонхинь эрдэм ном бага мэдэхэ ба дүй дүршэл багатай дээрэhээ, өөhэдынгөө хүндэтэ үүргые үшөөл бүринь түгэдөөр бэелүүлжэ шаданагүй гэхэдэ алдуу болохогүй.

Эгээл иимэhээ сельскэ, сомонуудай ба поселогуудай Соведүүдэй түрүүлэгшэнэрэй ба секретарьнуудай hуралсалые hайжаруулха мүнөөдэрэй тон шухала зорилго болоно. Хэнэйшье мэдэhээр дайн сэрэгэй жэлнүүдтэ советскэ хүдэлмэрилэгшэдтэй богонихон болзорой семинар-зүблөө үнгэргэжэ, заабаринуудые үгэхэhөө гадна, тэдэнэрые hургаха талаар эмхидхэлэй хүдэлмэри горьтойгоор хэгдээгүй байгаа hэн. Мүнөө дайн сэрэг манай илалта түгэлдэрөөр дүүрэбэ. Бидэнэрэй hуралсалаа hайжаруулха саг тулажа ерээ.

СССР-эй арадай ажахые hэргээн бодхоохо ба хүгжөөхэ табанжэлэй түсэб соо хараалагдаhан агуухэ программые амжалтатайгаар бэелүүлхэ хэрэгтэ практическа хүдэлмэриhөө гадна, теоретическэ мэдэрэл хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд бүхэнhөө ехээр эригдэнэ гээшэ. Ушар иимэhээ нютагуудай Соведүүдэй хүдэлмэрилэгшэд бүхэн үдэшын партийна hургуулинуудта ба политкружогуудта эдибхитэйгээр ябажа hуралсаха зуураа, өөhэдынгөө идейно-теоретическэ хэмжээе саг үргэлжэ дээшэлүүлхэнь зайлашагүй болоно.

Тэрээнhээ гадна, нютагуудтахи Соведүүдэй хүдэлмэрилэгшэдэй заочно hуралсал эмхидхэхэ тон шухала болоод байна. Мүн ВКП(б)-гэй Обкомой дэргэдэхи партийна hургуулида советскэ хүдэлмэрилэгшэдэй таhаг нээгээ hаа угаа зүйтэй гэжэ hананаб.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиум ба Министрнүүдэй Совет болбол эндэ табигдаhан асуудал тушаа али нэгэн шиидхэбэри гаргаха бэзэ гэжэ найданаб.

Сомоной Совет ба малажал

(Е. Тугутханова—Зэдын аймагай Үшөөтэйн сомисполкомой түрүүлэгшэ)

Социалистическэ малажал манай республикын ажахын гол hалбари мүн. Партийна, советскэ, комсомольско болон газартаряалангай бүхы хүдэлмэрилэгшэд өөhэдынгөө анхарал сролдолгые имагта малажал тушаа табиха үүргэтэй болоно.

Ажалшадай депутадуудай Үшөөтэйн сомоной Соведэй депутадууд болон эдибхитэд өөhэдынгөө ажалябуулгада энэ асуудалые амжалтатайгаар шиидхэхэ тушаа үнгэрэгшэ жэлнүүдтэ гол анхаралаа табиhан юм. Бидэнэр партийна ба комсомольско организацинуудтаяа мүн бүхы колхознигуудтаяа хамта, адуу мал үсхэбэрилхэ гүрэнэй түсэбые гансахан дүүргэхэ бэшэ, харин холо үлүүлэн дүүргэхэ тушаа тэмсэhэн байгаабди.

Манай сомоной территори дээрэ «Улаан Үшөөтэй» ба Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ колхозууд бии. Эдэ колхозууд мүнөө жэлдэ адуу мал үсхэбэрилхэ гүрэнэйнгөө түсэбые адуу моридоор—100 процент, эбэртэ бодо малаар—100 процент, хони ямаадаар—102 процент болонгахайгаар—97 процент дүүргэhэн байха юм.

Эндэ манай депутадуудай хэhэн хүдэлмэри нилээдгүй ехэ байха. Жэшээлхэдэ, депутат М. Будажапов, активист З. Буянтуева болон бусад малшадай дунда агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэриие үргэнөөр табижа, тэдэнэрые имагта шэнэ-шэнэ амжалтануудые туйлаха зам тээшэ зоригжуулдаг патриодууд болонхой.

Манай олонхи депутадууд ба активистнууд адуу малдаа үбhэ тэжээл элбэг дэлбэгээр бэлдэхэ тухай ехэхэн хүдэлмэри хэдэг байна. Эгээл иимэhээ манай сомоной колхозууд үбhэ хуряалгаар аймаг соогоо түрүү hуури эзэлжэ ябана. 33 мянган центнер үбhэ тэжээл бэлдэхэ түсэбтэй байhанаа, мүнөө 17 мянга шахуу центнер бэлэдхэгдэбэ.

Сомонуудай Соведүүдэй түрүүлэгшэнэрэй республиканска зүблөөн дээрэ баталжа абаhан социалистическэ уялгануудые саг болзор соонь бэелүүлхын тулада бүхы хүсэ шадалаа үгэхэ байхабди.

Сталинска табанжэлэй түсэб ба нютагуудтахи соведүүдэй зорилгонууд

★

М. ЕРШОВ-БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшын орлогшо

★ ★ ★

...нэ Сталинска табанжэлэй түсэ... ...болзорhоонь урид дүүргэхын тү... ...элгэрhэн Бүхэсоюзна социа... ...ическэ мүрысөөндэ оролсоhон ...бликын ажаүйлэдбэриин пред... ...тинууд, колхоз, совхоз ба МТС ...коллективүүд энэ жэлэй тү... ...ын хахадта ехэхэн амжалта... ...е туйлабад. Ажаүйлэдбэриин ...hалбаринууд түсэбөө үлүүлэн ...эбэ. Үйлэдбэриингөө түсэбүүдые ...тайгаар дүүргэhэнэйнгээ тү... Мяханай комбинат, Зэдын вольфрамова комбинат, «Бурмонголлес», ...госрыбтрест, комбинат Баргузинзолото, Улан-Удын депо, ...кало-Сэлэнгын пароходство, ...ельнэ фабрика болон бусад ...дприятинууд республиканска ...лэй доскада бэшэгдэбэ.

...н Сүхын, Саянтын, Жиримскэ, ...нгын, Кабанскын, Хэжэнгын, ...бын, Сэлэндумын, Хориин МТС-... болон Иволгын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ, Хориин аймагай «...ужба», Байкало-Кударын аймагай «Майн 1» болон тус аймагай «...вет Байкальцев» гэжэ хүдөө ...лай артельнүүд Хүндэлэлэй доскада бэшэгдэбэ. Нэрлэгдэhэн коллективүүдэй энэ амжалтануудые ...лаха хэрэгтэ нютагуудтахи Соведүүд ба тэдэнэй депутадууд ехэ... үүргэнүүдые бэелүүлhэн байха ... Бүхэсоюзна социалистическэ ...рысөөн үдэр ерэхэ тудам үргэдэ. Энээниие партийна организацинуудтай хамта нютагуудтахи Соведүүд хүтэлбэрилжэ, мүрысэгшэдэй ...е олошоруулна.

Манай республикын ажаүйлэдбэриин предприятинууд табанжэлэй эсэстэ ехэхэн тооной продукци гаргаха байна. Мүнөө хүдэлмэрилжэ байhан Улан-Удын паровоз-бүтээлгын завод 1946 онтой сасуулбал бүтээн гаргадаг продукцияа хоер дахин ехэ болгохо юм. Мүн Зэдын вольфрамова комбинат бүтээн гаргаха продукцияа хоер дахин дээшэлүүлхэ болоно. Улан-Удын Мяханай комбинат мяха болбосоруулгые 37 процент, колбаса хэлгые 25 процент дээшэлүүлхэ байна. Механизированна шэлэй завод табанжэлэй эсэстэ 3.600 мянган дүрбэлжэн метр шэл гаргаха болоно.

Тэрэшэлэн Галуута-нуурай шулуун нүүрhэнэй бассейн, ой модоной ажаүйлэдбэриин предприятинууд продукци гаргаха түсэбүүдээ хэдэ-хэдэн дахин ехэ болгохоор хараалагдана. Мүнөө жэлдэ Улан-Удэ городто сэмбэ нэхэхэ фабрикын барилга дүүрэжэ, продукци гаргаха хүдэлмэреэ эхилхэ. Мүн Бичурын сахарна завод ашаглалгада орохоор хараалагдана. Тимлюйскэ цементнэ завод, Кяхтын гуталай фабрика гэхэ мэтын хэдэхэдэн шэнэ предприятинууд баригдаха байна. Нютагай ажаүйлэдбэриин предприятинуудай гаргадаг продукци 1945 онтой сасуулбал табанжэлэй эсэстэ 66,7 процент дээшэлхэ байна. Үргэн хэрэглэлэй эд товар гаргалга 72,8 процент үргэдхэгдэхээр табанжэлэй түсэбөөр хараалагдана.

1950 ондо эбэртэ томо мал, хони ямаа болон адуу малай ургалта сэрэгэй урда тээхи байдалда хүргэгдэхэhөө гадна, зарим түрэлөөрөө үшөө олон болохоор хараалагдана гэбэл: адуу моридоор—36 процент, эбэртэ малаар—56 процент, хони ямаадаар—82 процент болоно. Тэрээнтэй хамта адуу малай ашаг шэмэ ба үүлтэрые дээшэлүүлхэ хүдэлмэри ябуулагдаха байна. Тиимэhээ адуу малдаа элбэг дэлбэгээр хүрэхэ үбhэ тэжээл ба силос гэхэ мэтые жэл ерэхэ тудам ехэ болгохо үүргэтэйбди.

Энэ табанжэл соо таряа талханай ургасые дээшэлүүлхэhээ гадна, хартаабха, овощь ба хүдөө ажалай бусад культурануудай ургасые эрид дээшэлүүлхын тулада хамаг бүхы хүсэ шадалаа гаргахые эригдэнэ. Дунда жэшээгээр гектар бүриhөө 10—11 центнер ороохото культура, 105—110 центнерhээ доошо бэшэ хартаабха ба 115—120 центнерhээ доошо бэшэ овощно культурануудые ургуулжа байхаар табанжэлэй түсэб соо хараалагдана. Ушар иимэhээ республикын бүхы колхозуудаар севооборот зүбөөр хэхэ зайлашагүй. 1947 ондо республикын бүхы колхозууд севооборотой ёhоор тарилгаяа хэхэ болоно гээшэ.

Табанжэлэй түсэб соо дээдэ, дунда ба эхин шатын hургуулинуудые улам олон болгохоор хараалагдана. Эндэ 96.700 hурагшад hуралсаха юм. Хүдөө нютагуудта 10 библиотекэ шэнээр нээгдэхэ. 80 кино-театрнууд байгуулагдаха юм. Улан-Удэ городто 600 hууритай кино-театр баригдаха болоно. 1948 ондо Бурят-Монгол гүрэнэй Ленинэй орденто хүгжэмтэ-драмын театрай байшангай барилга дүүргэгдэхээр хараалагдана. Мүн энэ үедэ хэдэ-хэдэн больницанууд, амбулатори, үхибүүдэй гэр байшангууд нээгдэхэ юм. Культурно-гэгээрэлэй ба элүүрые хамгаалха эмхи зургаануудта табанжэл соо 32 миллион түхэриг гаргашалагдаха юм. Энэ хадаа 2,5 дахин мүнгэн зөөри нэмэжэ hомологдоно гээшэ.

Манай республикын ажаүйлэдбэриин предприятинууд энэ жэлэй түрүүшын хахадта үйлэдбэриингөө түсэбые 103 процент дүүргээ. Тэрэ тоодо союзно-республиканска мэдэлэй предприятинууд 105,4 процент ба нютагай ажаүйлэдбэриин предприятинууд 97,9 процент дүүргэбэшье hаа, олзоборилгын кооперацинууд, нютагай ажаүйлэдбэриин Министерствын предприятинууд үйлэдбэриингөө түсэбүүдые холо дүүргэжэ шадаагүй байха юм.

Малажал үсхэбэрилхэ гүрэнэй түсэбые манай эндэхи колхозууд адуу моридоор 96,5 процент, эбэртэ томо малаар 105,1 процент, хони ямаадаар 100 процент дүүргээ. Эндэ Хориин ба Курумканай аймагууд түрүү hуури эзэлжэ ябана. Гэбэшье, Хориин аймагай колхозууд адуу моридые үсхэбэрилхэ түсэбөө дүүргэжэ шадаагүй байшоо. Тиимэhээ нютагуудтахи Соведүүдэй ба колхозуудай правленинүүдэй зорилго хадаа малажал үсхэбэрилхэ гүрэнэй түсэбые бүхы түрэлөөрынь дүүргэлгэдэ байна.

Ушар иимэhээ орооной кампаниие эмхитэй гуримтайгаар үнгэргэхэ, малай үбэлжэлгэдэ эрхим hайн бэлэдхэл хангаха, адуу малдаа элбэг дэлбэгээр хүрэхэ үбhэ тэжээл бэлэдхэхэ гансахан колхозуудай бэшэ, харин нютагуудтахи Соведүүдэй арюун уялга мүн. Гэбэшье, республикын олонхи аймагуудаар үбhэ хуряалгын хүдэлмэри тон хангалтагүйгөөр ябуулагдана. Жэшээнь, Хориин аймаг үбhэ сабшаха түсэбөө сройдоо 0,3 процент дүүргээ. Бүхы дээрээ республикын колхозууд августын 1-эй мэдээгээр үбhэ хуряаха түсэбөө миил 28 процент дүүргээд байха юм.

Олонхи аймагуудай советскэ органуудай үнгэрэгшэ hарануудта хангалтагүйгөөр хүдэлмэрилhэн дээрэhээ малажал үсхэбэрилхэ гүрэнэй түсэб тон хангалтагүйгөөр дүүргэгдэнэ. Тарбагатайн, Прибайкальска, Кударын, Кабанскын, Иволгын, Закаменай, Хэжэнгын аймагуудта адуу малай гээлтэ хоролтодо орохо ябадалнууд үзэгдэнэ. Теэд, эндэхи советскэ организацинууд арад ниитын дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэри үргэнөөр табижа, социалистическэ мүрысөөе дэлгэрүүлжэ, энэ алдуу эндүүнүүдые заhаха талаар тон бага хүдэлмэри хэжэ байнад.

Нютагуудтахи Соведүүдэй хүдэлмэринүүдые шэнэ зорилгонуудай хэмжээндэ хүргэхэ бидэнэрэй арюун нангин уялга болоно. Эсэгэ ороноо хамгаалгын агуухэ дайнай үедэ нютагуудтахи Соведүүд ехэхэн эмхидхэлэй хүдэлмэри хэжэ, ажалшан арадай дунда патриотическа хүдэлөөниие дэлгэрүүлhэн байгаа. Теэд дайн сэрэгэй дүүрэhэнhээ хойшо манай олонхи Соведүүд сесси болон исполкомуудай заседани удаа дараа үнгэргэжэ, тэрээн дээрээ ажахын эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэдэй элидхэл дуулаха заншалаа мартана.

Зарим нютагуудта Соведүүдэй олонхи депутадууд hунгагшадтаяа барисаагаа алдаhан баримтанууд байха. Сельскэ ба сомоной Соведүүд өөрынгөө сомонуудай территори дээрэ байhан ажахын ба кооперативна эмхи зургаануудай хүдэлмэридэ нарин нягта шалгалта хэдэггүй байханъ саашадаа тэсэмээр бэшэ болоно.

Заиграйн аймагай Онохойн, Ново-Брянскын, Горхоной, Ильинскэ ба Усть-Курбын, Сэлэнгын аймагай Тамчын, Зэдын аймагай Боргойн сомонуудай Соведүүд мүнөө үеын оршон байдалай эрилтын ёhоор өөhэдынгөө хүдэлмэринүүдые шэнэдхэн табижа шадаагүй байhан зандаа. Тус сомонуудай Соведүүдэй дэргэдэхи саг үргэлжын комиссинууд ямаршье хүдэлмэри хэнгүй hанаа амархан нойрсожо байнад. Тиихэ зуураа, ажалшадай депутадуудай аймагай Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүдэй ба тэдэнэй таhагуудай хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд нютагуудтахи Соведүүдэй хүдэлмэриие hайжаруулха тушаа ямаршье анхаралаа табидаггүй байнад.

Ушар иимэhээ ажалшадай депутадуудай нютагуудтахи Соведүүдэй хүдэлмэрилэгшэд болбол республиканска социалистическэ мүрысөөндэ түрүү hуури эзэлhэн Кабанскын аймагай Колесовско сельсоведэй ба Закаменай аймагай Утато-Далхайн сомсоведэй хүдэлмэридэхи түрүү дүй дүршэлнүүдhээ hургаал абажа, хамаг бүхы хүдэлмэреэ шэнэдхэн табиха үүргэтэй болоно. Манай Соведүүд ба тэдэнэй хүтэлбэрилэгшэд болбол бүхы депутадуудтаяа хамта Сталинска табанжэлэй түсэб соо хараалагдаhан агуухэ программые дүүргэхэ ба үлүүлэн дүүргэхын түлөө социалистическэ мүрысөөе дэлгэрүүлхэ ёhотой.

Нютагуудтахи Соведүүд болбол партийна организацинуудай халуун туhаламжа доро өөhэдынгөө урда табигдаhан харюусалгатай ба хүндэтэй үүргэнүүдые нэрэтэй түрэтэйгөөр бэелүүлхэ байhанданъ ямаршье ажаг hэжэг байнагүй.

Борис Чирков Улан-Удэдэ

Сталинска шангай лауреат, РСФСР-эй габьяата артист, «Максимай залуу наhан», «Выборгскэ тала», «hургагша» ба бусад олон кинофильмнүүдэй герой Борис Чирков гэгшэ

вокалистнуудай Бүхэсоюзна конкурсын лауреат Владимир Нечаевтай хамта Улан-Удэ, городто hаяхан ерэбэ. Борис Чирков ба Владимир Нечаев гэгшэд Улан-Удэ ерэхэ замдаа Иркутск город хүрөөд ерэhэн байха юм.

Борис Чирков болбол Владимир Нечаевай хабаадалгатайгаар кинофильмнүүдтэ наадаhан дуунайгаа отрывогуудые манай Улан-Удэ городой ажалшадта харуулба. Городой ажалшад хадаа алдарта артисттай танилсажа, тэрэнэй табиhан концертые тон ехэ hонирхолтойгоор харабад.

Артист болбол манай газетын корреспонденттэй хөөрэлдэхэ зуураа, Улан-Удэ город ба бурят-монгол арадай искусствын саашанхи хүгжэлтэ тушаа өөрынгөө hанал хүсэл тухай ба саашадаа хэхэ өөрынгөө творческо ажал тухай, хөөрэhэн байна. Нүхэр Чирков болбол Бурят-Монгол Республикын малажалаар түрүү нэгэн колхозой ажал ба ажаhуудалтай танилсаха хүсэлэнтэй байха юм.

Борис Чирков болбол ерээдүйн ойрын сагта кинотеатрнуудай экран дээрэ харуулагдахаар байгаа композитор Глинка тухай кинокартинада гол ролиие наадаhан байна. Танил артистын түхэл шарайе энэ шэнэ картинада манай республикын ажалшад дахяад hаяар хараха байна.

Артистнууд өөhэдынгөө ажалые үргэлжэлүүлэн Чита город ошохоор мордохон.

hүниин профилактори

Улан-Удын ПВЗ-дэ хүдэлмэрилжэ байhан багашуулай хонохо ба эдеэлхэ hүниин профилактори нээгдэбэ. Энэ профилактори хадаа 10 хүнэй hууритай байха юм.

Соматическа санатори

Дивизион станци дээрэ хүүгэдэй соматическа санатори нээгдэхэнь. Тус санаторидо уушханай ханяаданhаа бусад бүхы үбшэнөөр үбшэлhэн багашуулые аргалха байна. Санатори 50 оронтой байха.

Жэлэйнгээ түсэбые дүүргэгшэд

Промкооперацинуудай системын артельнүүдэй эрхим стахановецууд жэлэйнгээ түсэбые хахад жэл соо дүүргэhэн байна. Гэбэл, Многопромсоюзай Иволгын аймагай «Кожевник» артелиин оедолой мастерскойн хубсаhа эсхэгшэ А. Ф. Зубкова гэгшэ жэлэйгээ түсэбые 108 процент, оедолшон Д. А. Хамгашхеева—104, хубсаhа эсхэгшэ Н. Г. Старикова—103, арhа үнгэлэгшэ Л. Н. Шубина—106, дэгэл оегшо К. М. Налетова ба «Разно промкоопераци» гэжэ артелиин катанка дарадаг мастерскойн хүдэлмэришэн А. А. Наумова хахад жэлэйнгээ түсэбые 197 процент, оедолшон Е. Д. Кушнарева 128 процент гэхэ мэтэ дүүргэбэд.

Эмдэ ородог жэмэс түүхэнь

Аптекоуправлениин республиканска конторо болбол хабарай үедэ бэлэдхэгдэдэг эмдэ ородог ургамалнуудые бэлэдхэхэ түсэбөө дүүргээд, мүнөө мүн жэмэс түүлгын сезонно хүдэлмэридэ оробо. Энэ хүдэлмэридэ 12 хүнhөө бүридэhэн бригада эмхидхэн гаргаба.

Элдэб hонин

Томо мүндэр

1925 оной август hарада немецкэ нэгэ бишихан городто томо мүндэр ороhон юм. Тэрэ мүндэрэй нэгэ мөнсогорынь гэрэй хушалгые соо сохин доошоо орожо, чердак дээрэ унаhан байгаа. Теэд тэрэниие шэгнэн үзэхэдэ хоер килограмм болоhон байха юм. Гадна энэ ушарhаа бүри томонуудшье дайралдадаг байна, харин тэдэниие шэгнэжэ шадагдадаггүй.

Эреэн гүрөөhэн ба сэнхир хүхэ үнгэ тухай

Бомбейдахи (Инди) зоологическа институт элдэб үнгэнүүдтэ амитадай яажа хандадагые шалгаhан тон hонирхолтой туршалга хэhэн байгаа. Тэрэ туршалгын hүүлдэ эреэн гүрөөhэд ба тэрэнэй түрэлэй бусад амитад сэнхир хүхэ үнгэдэ айхабтар дурагүй гэжэ элирүүлэгдэhэн байна.

Тэрэнэй ашаар эреэн гүрөөhэнэй бии газарта малайнгаа дал хашаае сэнхир хүхэ шэрээр шэрдэдэг болоо юм. Тиигэжэ дал хашаада эреэн гүрөөhэнэй добтолон орожо үхэр мал эдихыень болюулhан байна.

Унтарhан вулкан доторхи алтан тухай

США-гай национальна геологическа департаментын шэнжэлhэнэй еhоор үни сагта унтарhан вулкануудай кратернууд соо айхабтар ехэ алтан, мүнгэн ба нефть хушагданхай байна гэжэ баталагдаhан байна.

Тиигэжэ үни сагта унтарhан Колорадохи Крипль-Крик гэжэ вулканиие малтажа, 375 миллион долларай алта абаhан байха юм. Тэрэ вулканай hүүлшын тэhэрэлгэ 25 миллион жэлэй саана болоhон байгаа. Мүн Сан-Жуанска хадануудта Сильверстон гэжэ вулканай тэhэрэлгэтэй холбоотой алтанай hудалнуудhаа 270 миллион долларай алта ба мүнгэ абаhан байна.

Техасдахи ехэнхи нефтиин нуурмагууд 80 миллион жэлэй саана тэhэрhэн вулкануудай конус ба нүхэн соогуур байдаг юм. Теэд эдэ вулкануудай тэhэрhэн газарта нефтиин бии байhые арайхан гэжэ 1915 ондо мэдэhэн байна. Мүн Арканзасска бүлэг вулкануудай кратернууд соо алмазууд олдоhон байгаа.

Галта аляаhанууд

Урда Америкада „галта аляаhанууд" гэжэ нэрлэгдэhэн тон hонирхолтой сохонууд дайралдадаг. Тэдэ сохонууд олонхидоо хара хүрин үнгэтэйнүүд юм. Гэбэшье гэдэhэн дороо шара толбонуудтай байна. Харин эдэ толбонуудынь харанхы болоходо яларан гэрэлтэдэг байна.

Заримдаа эдэ сохонууд Европа ерэhэн далайн онгосонуудаар ерэлсэжэ, хүн зониие айхабтар ехээр гайхуулдаг байгаа hэн. 1766 ондо тиимэ сохо нэгэтэ hүни Париж дээгүүр ниидэжэ hүзэгтэ зониие ехээр айлгаhан ба hүрдөөhэн байна.

Порт-Рикодэ (Америка) үхибүүд эдэ сохонуудhаа гарай фонарь хэдэг юм. Сохонуудые бариhанай hүүлээр модо гү, али тыкв түнхеэд тэрээн соогоо hуулгадаг байна. Тиихэдэнь тэдэ сохонууд фонарь шэнгеэр гэрэлтэдэг.

Парижска амгалан тайбанай конференци дээрэ

ПАРИЖ, августын 3. (ТАСС-ай тусхай корреспондент). Мүнөө үглөөгүүр процедурын асуудалнууд тушаа комиссида амгалан тайбанай конференци дээрэ түрүүлэгшын уялгые дүүргэхэ тухай асуудалые зүблэн хэлсэлгэ үргэлжэлбэ. Конференци дээрэшье, харин тэрээнhээ нюусааршье агууехэ гүрэнүүдэй нэгэдэлые hандаргахые эрмэлзэhэн хүсэнүүд ябуулга хэнэ гэжэ энэ зүблэн хэлсэлгын ябаса дээрэhээ тодорбо.

Комиссиин түрүүлэгшэ Спаак гэгшэ түрүүлэгшын уялгые дүүргэхэ тухай асуудалые зүблэн хэлсэлгые таhалдуулжа, комиссиин зарим члэнүүдээр кандидатурань дэбжүүлэгдэhэн Бидо гэгшын hанамжые соносхо шухала байна гэжэ шалтагаалаад, Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрнүүдэй Соведэй дурадхалые голосованида табихые арсаhан байгаа. Гэбэшье, энэ баримта шалтагаан тухай мүнөөдэр хэншье hанаагүй, Бидын позици тухай нэгэшье үгэ хэлээгүй. Хүсэнүүдые шэнэдхэн бүлэглэжэ Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрнүүдэй Соведэй дурадхалнуудта эсэргүү шэнэ ябуулгануудые бэдэрхын тулада зарим нэгэн хүнүүдтэ тэрэ хойшолуулга хэрэгтэй болобо гэжэ тэндэ байгшад ойлгоо.

Заседани юугээр эхилээб гэхэдэ, Голландиин түлөөлэгшэ имагтал Франциин түлөөлэгшэдтэ түрүүлэгшын уялгые даалгаха гэhэн өөрынгөө дурадхалые бусаажа абанаб гэжэ мэдүүлээд, процедурын гуримууд соо конференци болбол түрүүлэгшые hунгана гэжэ миин лэ юрэ хэлэхэ хэрэгтэй гэбэ. Энэ түлөөлэгшэ Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрнүүдэй Соведэй члэнүүд болохо оронуудhаа табан түрүүлэгшэнэр конференцидэ hунгагдаха ябадалые дахяад ла шуудаар буруушааба. Энэ дурадхалань үсэгэлдэртэ адли Ново-Зелландиин түлөөлэгшөөр дэмжэгдэбэ.

Чехословакиин түлөөлэгшэ энээниие буруушаажа тус шэнэ заhабари, хадаа тодорхойлолгые оруулнагүй ба түрүүлэлгэ тухай асуудалые шиидхэгдээгүйгөөр үлөөнэ гэжэ зааба. «Бидэнэр аяар гурбан хоногой турша соо процедурын асуудалнуудые зүблэн хэлсэбэди—гэжэ тэрэ хэлэбэ,—теэд эндэ хэлэгдэhэн зарим үгэнүүдые конференциин пленарна заседанинууд дээрэ нэгэнтэ бэшэ тунхаглагдаhан нэгэн hаналай эрмэлзэлгэ гэжэ тооложо шадахагүй байнаб». Конференци дээрэ түрүүлэгшэ болохо уялга эб найрамдалай договорнуудай проектые бэлэдхэhэн Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрнүүдэй Соведтэ хабаадагша агууехэ гүрэнүүдэй түлөөлэгшэдтэ ээлжээгээр үгтэhэн байха еhотой гэhэн тухай Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрнүүдэй дурадхалые чехословацка делегаци дэмжэнэ.

Бельгиин ба Бразилиин делегадууд голландска делегациин дурадхалда хабсарба.

Тэрэнэй hүүлээр советскэ делегациин түрүү Молотов үгэ абажа, Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрнүүдэй Соведэй дурадхалые хамгаалба. Энэ дурадхал болбол Франци, Холбоото Штадууд, Великобритани ба Советскэ Союзай түлөөлэгшэдөөр гурбан неделиин саада тээ Люксембургска ордоной энэл байгша зал соомнай абтаа hэн. теэд тэрэ хадаа эб найрамдалай договорнуудай проектнүүдые бэлэдхэhэн Министрнүүдэй Соведэй члэнүүд эдэ шиидхэбэринүүдэй түлөө харюусалгые бэе дээрэhээ зайлуулха бэшэ, харин конференци дээрэ энэ шиидхэбэринүүдые ойлгуулха ба зүбөөр нэбтэрүүлхэ ябадалда туhалха гэhэн эрмэлзэлгэтэйгээр абтаха юм гэжэ зааба.

Гэбэшье, тус комиссиин заседани дээрэ нэгэ багахан хубиланги байдалые харанабди. Эндэ бусадhаа таhалжа, Соведэй бусад члэнүүдтэ эсэргүү табихые оролдоhон Франциин түлөөлэгшэ Министрнүүдэй Соведэй дурадхалые зүбшөөрэбэ. Америкын Холбоото Штадуудай түлөөлэгшэ Бирнс гэгшэ энэ шиидхэбэриин түлөө мүнөөшье голосовалхаб гэжэ үсэгэлдэр намда мэдүүлээ гэжэ Молотов хэлэбэ. Великобританиин түлөөлэгшэ Макнейло гэгшэ өөрынгөө үсэгэлдэрэй үгын эхиндэ энэ шиидхэбэриие hайн гэжэ мэдэрhэн аад, hүүлдэ, ошоходоо тэрэниие буруушааhаниень бидэнэр эндэ дуулаабди. Тэрэнэй үгын удхые ойлгохонь бэрхэшээлтэй байна. Хэды тиигэбэшье, тус шиидхэбэриие hайн гэжэ тэрэнэй тэмдэглэhэниинь бидэнэр бултадаа hанажа байнабшуубди. Советскэ Союзай түлөөлэгшэ энэ шиидхэбэриие урда тээнь яажа дэмжэжэ байhан янзаараа саашадаашье дэмжэхэ хэрэгтэй гэжэ хэлээ hэн.

Голландска түлөөлэгшын дурадхалда бусажа, Молотов иимэ асуудал табиба: Галландиин түлөөлэгшэ энэ шиидхэбэриие юундэ буруушаана гээшэб, Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрнүүдэй Соведээр абтаhан энэ шиидхэбэриие ямар нэгэн шалтагаан барижа заабол эбдэхэ гэhэн эрмэлзэлгэ хэхые юун тэрээниие баалана гээшэб? Уласхоорондын олониитын дунда иимэ позици ехээр гайхуулагдаа гэжэ Молотов анхаралые хандуулна. Министрнүүдэй Соведэй зарим нэгэн члэнүүдые тэрэнэй нүгөө зарим члэнүүдтэ эсэргүү табихын тулада зай забhар олохо, иимэ зай забhар олоод тэрэниие үргэдхэхын оролдолго хэхэ ябадал ямар нэгэн хүндэ хэрэгтэй болооб гэhэн hанамжа олониитын дунда бии болонхой.

«Зай забhар олохо, тэрэ зай забhарые үргэдхэхэ, нэгэ гүрэниие нүгөөдэдэнь эсэргүү табиха гэhэн зорилго бага ба ехэ гүрэнүүдэй ашаг туhаар гэхэ гү, али Голландиин ямар тусхай ашаг туhаар олониитэдэ тайлбарилагдан ойлгуулагдаха еhотойб?»—гэжэ нүхэр Молотов асууна. —Энэ асуудалда иимэ жэгтэй позициие эзэлхэдээ Голландиин гү, али бусад оронуудай түлөөлэгшэд ямар hанамжа дээрэhээ хүтэлбэри абаа гээшэб гэhэн асуудал уласхоорондын олониитын үмэнэ бии боложо гарана. Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрнүүдэй шиидхэбэриие унагааха оролдолго гаргахые Голландиин национальна ямар хэрэгсэлнүүд тэрэнэй түлөөлэгшые баалана гээшэб? Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрнүүдэй Соведэй дурадхал бэга гү, али ехэ ямаршье гүрэнэй национальна ашаг туhада эсэргүү байна гэhэн шалтагаалалгануудые би эндэ дуулаагүйб. Бидэнэр хадаа олониитын дунда гайхуулалга бии болгохо гэhэн хэрэгсэлтэй бэшэбди, харин манай конференциин ябажа байгаа үе соо оруулагдаhан дурадхалнуудай үндэhэлэлгэ мүн болохо хэрэгсэлнүүд тухай олониитын дунда зүбөөр ойлгогдохые оролдонобди гэжэ hананаб». Хараад үзэхэдэ Министрнүүдэй Соведэй дурадхалнууд багашье, ехэшье гүрэнүүдэй түлөөлэгшэдые хангана гэжэ Молотов зааба. Тусгаарлабал Норвегиин, Чехословакиин, Югославиин ба бусад хэдэ хэдэн бага оронуудай түлөөлэгшэд энэ дурадхалые дэмжэнэ. Эдэ бүхы дээрэhээ советскэ делегаци болбол Министрнүүдэй Соведэй дурадхалые зүбшөөhэнөө мэдүүлнэ. Министрнүүдэй Соведээр абтаhан шиидхэбэринүүдые hандаргаха ябадалда шэглүүлэгдэhэн конференцидэ хабаадагшадай заримшуудай мэхэ гохото ябуулганууд тухай Молотовой тон сэхээр табиhан асуудал тэндэ байгшадта ехээр нүлөөлбэ.

Великобританиин түлөөлэгшэ Макнейло гэгшэ энэнэй урда тээ эзэлhэн арсалдаата позициео тайлбарилхые оролдохо зуураа энэ асуудалда улам ехээр бусайдан ореолдожо, Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрнүүдэй Соведэй дурадхалые ба дурадхагдаhан заhабариие илгаагүй адляар зүбшөөнэб гэжэ мэдүүлбэ. Намайе шотландец байhан тула дамни логично бэшэ гэжэ хэрбээ зэмэлээ hаа би бэедээ даажа абаха байгааб, гэбэшье логично бэшэ гэhэн гэмнэлгые хэтэрхэй хатуу гэжэ тоолоод бэедээ даажа абажа шадахагүй байнаб гэхэ мэтээр Макнейло бэеэ зүбтүүлбэ. Тэрэнэй hүүлээр Макнейло болбол Министрнүүдэй Соведэй дурадхалай түлөө голосовалхаб гэжэ мэдүүлэн өөрынгөө позициин логично байhыень харуулба. Энээниие австралийска делегат хурсаар наада барижа асуудалые метафизическэ еhоор табиба гэhэн гэмнэлгые Макнейло гэгшэдэ тохобо.

Хоер хоногой турша соо дуугай байhанаа болижо американска делегациин түрүүлэгшэ Бирнс гэгшэ одоол үгэ хэлэбэ. Урда үдэрынь Молотовтой хөөрэлдэхэдөө Министрнүүдэй Соведэй дурадхалай түлөө голосовалхаб гэжэ мэдүүлhэнээ тэрэ батална. Гэхэтэй хамта, процедурын гуримууд тухай асуудалда Министрнүүдэй Соведэй дурадхалнуудтай холбоотой бэшэбди гэжэ Холбоото Штадуудай түлөөлэгшэд юундэ бэеэ тоолодог байhыень тайлбарилан хэлэбэ.

Тэрэнэй hүүлээр Голландиин түлөөлэгшэ үгэ абажа «Голланди хадаа гүрэнүүдэй хоорондо зай забhар бии болгохо гэhэн ямаршье hаналгүй» гэжэ нилээд зохисогүйгөөр найдабари мэдүүлбэ. Голландска заhабари дуунуудай ехэнхиие суглуулжа шадаха найдабаригүй hэн тулада Министрнүүдэй Соведэй шиидхэбэриин түлөө голосовалхаб гэжэ Канадын түлөөлэгшэ мэдүүлбэ. Хитадай түлөөлэгшэ баhа лэ тэрэшэлэн үгэ хэлэбэ. Ново-Зеландиин түлөөлэгшэ Голландска заhабариие зүбшөөрбэ.

Польско түлөөлэгшэ Виневич гэгшэ уласхоорондын барисаае бэхижүүлхые делегадуудые уряалба. Тэрэ хадаа эб найрамдалай договорнуудые баталалгатай холбоотой хэдэ хэдэн орео асуудалнуудые конференци шиидхэхэ еhотой гэжэ hануулаад, түрүүлэгшын тухай асуудалые зүблэн хэлсэлгэ дээрэ үшөө саашаа тогтохогүйе ба Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрнүүдэй дурадхалые баталан абахые дурадхаба.

Үгэ хэлэлгын дүүрэхэдэ Голландска делегациин дурадхаhан заhабари голосованида табигдажа 8 хүнүүдэй тэрэнэй түлөө голосовалаад, нэгэ хүнэй дуугаа үгөөгүй байхада 12 голосуудаар арсагдаhан байна. СССР, Франци, Великобритани, Америкын Холбоото Штадууд, Хитад, Польша, Чехословаки, Украина, Белоруссия, Югославия, Норвеги ба Канадын делегацинууд заhабариие буруушаан голосовалаа, Голланди, Бельги, Австри, Южно-Африканска союз, Ново-Зеланди, Инди, Греци ба Бразилиин түлөөлэгшэд заhабариин түлөө голосовалаа. Эфиопиин делегаци hаналаа үгэбэгүй.

Тиимэ болохолоороо мүнөөшье хоердохеошье Министрнүүдэй Соведэй зарим члэнүүд хоер нюурта ябуулга ябуулжа байбашье Министрнүүдэй Соведэй шиидхэбэриие хазагайруулжа шадаагүй.

Тэрэнэй hүүлээр комисси хадаа процедурын гуримуудай удаадахи hалбаринуудые хаража үзэлгэдэ оробо. Итали, Румыни, Болгари, Венгри, Финлянди, тэрэшэлэн конференциин члэнүүд бэшэ бусад оронуудые өөhэдынгөө hанамжануудые хэлэхын тулада конференцидэ уриха гурим тухай Министрнүүдэй Соведэй дурадхал үгэгүйгөөр баталан абтаhан байна. Ород, английска, французска хэлэнүүд конференци дээрэ хөөрэлдэхэ хуулита ба хүдэлмэриин хэлэнүүд болгогдожо баталагдаба. Конференциин ба комиссинуудай захиргаанай ба хүдэлмэриин секретариадуудай состав тухай Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрнүүдэй Соведэй дурадхалнууд абтаба.

* * *

ПАРИЖ, августын 3. (ТАСС-эй тусхай корреспондент). Мүнөөдэрэй үдэшын пленарна заседани дээрэ Индиин делегат Рунгандан гэгшэ үгэ хэлэхэ зуураа Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрнүүдэй хүдэлмэриин арга дүршэлнүүдые буруушааба гэбэшье бодото баримтануудые харуулаагүй.

Греческэ делегат Целдарис гэгшэ өөрынгөө үгэ соо территориальна эзэмдэлгын эрилтэнүүдэй бүхэли программые харуулба. Тэрэ болбол бүгэдэдэ элитэ баримтануудые бузагайгаар бусайдуулан, фашистска эзэмдэгшэдэй түрүүшын эдилгэнүүдэй нэгэниинь байhан Албаниие агрессидэ хабаадагша гээшэ гэжэ тоолохые оролдоhон ба энээн дээрэhээ албанска территориин хахасашагүй хубинь мүн болохо хойто Ипира гэжэ газарые Грецидэ үгэхые эрибэ. Гэхэтэй нэгэн хамта Нэгэдэмэл нацануудай бүлэдэ хабаадаха эрхые агрессортэ эсэргүү өөрынгөө героическэ тэмсэлээр дайшалан олоhон Албаниин хилэтэй холбоотой асуудалнууд парижска конференци дээрэ огто зүблэгдэхэ еhогүй байhыень Целдарис гэгшэ мартажархео. Болгарска территориин талааршье иимэл hууригүй эрилтые Целдарис баhа хэбэ.

Конференцидэ хабаадагшад Украинска ССР-эй делегациие хүтэлбэрилэгшэ Мануильскын үгые ехэ анхаралтайгаар сонособо. Территориальна арсалдаануудые зүбөөр шиидхэхэ ба бүхэли арадуудые хубинууд болгон амяарлан таhалангүйгөөр зарим гүрэнүүдэй хоорондо хилэнүүдые тогтоохо ябадал үнэн зүбтэй эб найрамдалай условинуудай нэгэниинь болоно гэжэ Мануильский өөрынгөө үгэ соо тэмдэглэбэ. Оратор хадаа иигэжэ хэлэхэдээ тусгаарлабал Юлийскэ Крайна ба Триестын тухай асуудалые хараадаа абанаб гэжэ тэмдэглэбэ. Украинска делегаци болбол конференциин амжалтын түлөө Триестые тэрээндэ оршон тойрон байhан территоритойнь хамта интернационализацилха тухай шиидхэбэриие дэмжэхээр бэлэн байна.

Историческэ ба экономическа талаараа ганса лэ область болохо Юлийскэ Крайна хадаа гурбан хуби болгогдожо: итальянска, югославска ба интернациона... областьнууд болгогдожо ... Хэрэгүүдэй Министрнүүд... шиидхэбэрээр хубаарил... хэтэй хамта, 66 мянга... нуудай ба оройдоол 21 ... итальянецуудай ажаhуу... Адриатическа далайhаа ... хилэ хүртэрхи гонзогор ... лида таhалан үгтэхэ бол... баримтада конференциин ... нүхэр Мануильский ханду... баhа Юлийскэ Крайнын ... хиргаанай ба ажахын шу... рынь боложо хэдэн мян... соо байhан ба арад зонии... шье славянска байhан Гор... газар Юлийскэ Крайнын ... биhаа таhалагдана.

Триестые ба тэрэниие ор... рон байhан районие интер... лизацилга конференцеэр ... даа hаа, энэ территориин ... хай тон шухала асуудал га... на гэжэ Украинска делега... хайлна. Триестын ба Юго... хоорондо экономическэ ба ... ческэ таарамжатай харилса... тогтоохын зорилгоор, ... Триестын экономическэ ... тын түлөө hайн условинууды... гүүлхын зорилгоор Тр... Югославиhаа абтаха тамож... тухай пунктые энэ стату... оруулха шухала байгаа.

Иимэ үни болбол Балканск... нуудтайшье, тэрэшэлэн Цен... Европын оронуудтайшье Т... худалдаа-наймаанай бариса... лээд хүнгэдхэхэ бэлэй. Тэрээ... гэн хамта өөрынгөө продукци... славида худалдаха аргые ... тын ажаүйлэдбэридэ олгоно... тэрэшэлэн Триестые Централ... ропотой холбодог түмэрзам... лын шухала магестральнууд ... лавиин территоринууд дээгүү... жа ошодог баримта хадаа ... энэнэйл ашаг туhада хэлэнэ. ... Триестые эзэмдэhэн саг хүрт... нэй ашаанай 93 процентнь ... муудаар зөөгдэдэг байгаа.

Триестын түмэрзамууд, ... телеграфые хамта хүтэлбэри... дал бодомжотой ябадал мүн ... байгаа,—гэжэ Мануильский ... үргэлжэлүүлбэ.—Мүн саашаа ... лэхэ болоо hаа: Триестын ... территори дээрэ мүнгэнэй с... Югославитай нэгэн адляар т... хэрэгтэй. Сүлөөтэ город Да... Польшын хоорондохи ха... тайлбарилдаг статудай жэ... гадаадын харилсаануудта Тр... талаhаа түлөөлэлгэ болбол Ю... вида даалгагдаhан байха ... Триестын ба Югославиин хоо... хи иимэ нягта барисаанай ... Балканай энэ райондо эконо... скэ шэнэ жэжэдхэлгын хүшэр... хойшолонгуудые хэды шэн... уридшалан зайлуулжа ба Ев... энэ хубида худалдаа-наймаан... ажахын харилсаануудай зо... условинуудые байгуулжа б... байгаа. Мануильский болбол ... даануудай газар дээрэ ш... дэhэн ба асхарагдаhан шуhаар ... жүүлэгдэhэн славянска ар... хани барисаае тэмдэглэбэ. Эн... барисаае зүүн Европодо бата ... найрамдалай хатуу цемент ... рээнтэй нэгэн хамта бүгэдэ... эб найрамдалай шухала зүйл ... болоно гэжэ онсолон хэлэбэ.

Нацануудшье арминуудшье ... дайнда эрмэлзэнэгүй. Тэдэнэр ... найрамдалые хүсэнэ ба эб на... далта байдалые хангахые оро... гэhэн Генералиссимус Сталина... хамшаг үгэнүүдээр харуулаг... тэлхэйн арадуудай хүсэл ба на... ганууд тус конференциин хүд... риин эсэстэ хангагдаха бэлэ... украинска делегат өөрынгөө на... ые мэдүүлбэ.

Пленарна заседани дээрэ ... циин түлөөлэгшэ Спаак гэгшэ ... гэжэ, Гадаадын Хэрэгүүдэй ... нистрнүүдэй Совет өөрынгөө ду... халнуудые конференцидэ баа... гэжэ зааха зуураа энэ дүүрэ... hанаанhаа абтаhан шалтагаа... шалтагаалжа бага оронуудые ... дэлхые эрибэ.

Заседани болбол Южно-Афри... ска союзай түлөөлэгшын богон... үгэ хэлэлгээр дүүрэбэ. Энэ үгэ ... лэлгээр конференциин юрэнхы ... кусси түгэсэбэ.

Конференциин саг зуурын т... лэгшэ Бидо гэгшэ конференци... удаадахи пленарна заседани пр... дурын асуудалнууд тушаа коми... нуудай өөрынгөө хүдэлмэриие ... гээд процедурын гуримуудые ... нумэй баталалгада табиhанай ... лээр сугларха байна гэжэ соно... бо.

Харюусалгата редактор
Ц. Д. ДАМДИНЖАПОВ

РЕДАКЦИИН АДРЕС: г. Улан-Удэ, ул. Ленина 26. (ТЕЛЕГРАФНА АДРЕС. Улан-Удэ. Үнэн). ТЕЛЕФОНУУД: ответ. редактора—23. АТС—1-80; зам. редактора—23; ответ секретаря—3-23; отделов: партийной и комсомольской жиз... сельского хозяйства—3-23 (2 зв); культуры и быта, промышленности и транспорта—4-52; писем трудящихся, внутренней информации и переводов—4-52 (2 зв.); объявлений—2-64 (2 зв.)

Н—00674. Типография Государственного газетного издательства при Совете Министров БМАССР. Тираж ...